Liliane Fonds

open de wereld
voor een kind
met een handicap

Afstand **overbruggen**

Jaarverslag 2021

Open de wereld voor
een kind met een handicap

Het Liliane Fonds droomt van een wereld waarin kinderen met een handicap gelijkwaardig en zo volledig mogelijk meedoen.

Samen met lokale partnerorganisaties in Afrika, Azië en Latijns-Amerika verbetert het Liliane Fonds de levenskwaliteit en toekomstkansen van deze kinderen.

We betrekken ouders, zorgverleners, leraren en beleidsmakers bij het toegankelijk maken van de omgeving. Zo zorgen we voor een structurele verbetering in het leven van het kind.
Meedoen is geen gunst, maar een recht.

INFOGRAPHIC: ORANJE BOVEN I.S.M. EXTRAFAZANT

Inhoud

Cosme uit Benin draagt zijn zoon overal heen.
FOTO: RONNIE DANKELMAN

1 | **Wat ons drijft** 4
2 | **Zo werken wij internationaal** 8
3 | **Zo werken wij in Nederland** 30
4 | **Onze organisatie** 42
5 | **Vooruitblik** 49
6 | **Verslag Bestuur en Raad van Toezicht** 53
7 | **Financiële informatie** 60

Voorwoord

Het was wederom een bijzonder jaar. Het coronavirus bleef in 2021 de wereld in zijn greep houden. De nasleep zal de komende jaren voortduren. Ondertussen neemt de onrust in de wereld toe en worden steeds meer effecten van de klimaatcrisis zichtbaar. Zoals vaak zijn de gevolgen voor de meest kwetsbaren het grootst. We kunnen niet anders dan ons ertoe te verhouden.
En dat doen we dan ook, samen met onze partnerorganisaties, zo goed en soms zo kwaad als het gaat. Dat is denk ik voor u niet anders.

In tijden van een pandemie is afstand overbruggen lastiger. Met dank aan ICT-oplossingen en door wanneer het wél kon elkaar te ontmoeten, bleek er verrassend veel mogelijk. De flexibiliteit en het doorzettingsvermogen van de medewerkers in Nederland en van onze partnerorganisaties zijn misschien wel de belangrijkste reden dat we weer mooie resultaten hebben geboekt voor kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden.

Maar we maken ons ook zorgen.

Berichten uit de landen waar wij werken, bereiken maar mondjesmaat de media in Nederland. Scholen en revalidatieklinieken sloten langdurig hun deuren. Vervoer werd duurder, gezinnen raakten hun inkomsten kwijt en huiselijk geweld nam toe. Dat treft kinderen met een handicap extra hard. Samen met onze partners zetten we ons in om de gevolgen te beperken. Bijvoorbeeld door voedselhulp te geven via ons coronanoodfonds, maar ook door onlinetrainingen te verzorgen over hoe je kinderen op afstand kunt helpen bij hun revalidatie. Daarnaast investeerden we in nieuwe programma's op het gebied van onderwijs, en werk en inkomen.

Internationaal deden we samen met onze partners mee aan een aantal wetenschappelijke onderzoeken. De Radboud Universiteit onderzocht de impact van corona op het werk van partnerorganisaties van Nederlandse ontwikkelingsorganisaties. En de WHO onderzocht de impact van corona op de toegang tot hulpmiddelen. De uitkomsten en aanbevelingen van deze onderzoeken geven organisaties en overheden wereldwijd handvatten om het hoofd te bieden aan (toekomstige) pandemieën.

'Groots denken, Pragmatisch doen'. Dat kenmerkt het Liliane Fonds en is de titel van het nieuwe meerjarenbeleidsplan dat we in 2021 maakten. Zoals u van ons gewend bent, blijft het op maat ondersteunen van kinderen met een handicap de kern van ons werk. Daarnaast gaan we ons sterker dan voorheen inzetten voor structurele verbeteringen in de omgeving van het kind en om de oorzaken van exclusie aan te pakken.

Tot slot een groot woord van dank. In 2021 werd ons werk door velen van u ondersteund. Op allerlei manieren: met kennis, tijd en financiële bijdragen. We kregen nog meer steun dan het jaar daarvoor en daar zijn we iedereen, zeker in deze toch lastige tijden, ongelooflijk dankbaar voor.

Willy van der Luit
Interim-directeur

FOTO: RONNIE DANKELMAN

1 | Wat ons drijft

Gelijke rechten en kansen voor kinderen met een beperking

Acht van de tien kinderen met een beperking wonen in de armste delen van de wereld. Ze worden vaak niet als volwaardig gezien en hebben te maken met vooroordelen en uitsluiting. Hierdoor krijgen ze niet genoeg kansen om zich te ontwikkelen, onderwijs te volgen en een zelfstandig bestaan op te bouwen.

Wij dromen van een wereld waarin kinderen en jongeren met een beperking gelijkwaardig en zo volledig mogelijk meedoen. Samen met lokale organisaties in Afrika, Azië en Latijns-Amerika verbeteren we de levenskwaliteit en toekomstkansen van deze kinderen.

Missie: Wat ons beweegt

Kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden doen volwaardig mee.

Visie: Wat we willen bereiken

Een inclusieve samenleving waarin kinderen en jongeren met een beperking in ontwikkelingslanden gelijke rechten en kansen hebben.

Strategie: Wat we doen

Samen met onze lokale partners versterken we kinderen met een beperking in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Dit doen we door:
- Kinderen de best mogelijke zorg op maat te bieden
- Hen te ondersteunen in hun ontwikkeling
- Hun omgeving toegankelijker te maken

Dit kunnen we doen dankzij de betrokkenheid van onze donateurs en vrijwilligers en de bedrijven, stichtingen en kennisinstituten waarmee we onze krachten bundelen.

VN-verdrag rechten van personen met een handicap

Het VN-verdrag rechten van personen met een handicap beschrijft de rechten van kinderen met een handicap (artikel 7) als volgt:
Kinderen met een handicap moeten een volwaardig en behoorlijk leven kunnen leiden. Een leven dat hun waardigheid verzekert en daarnaast hun zelfstandigheid en deelneming aan de maatschappij bevordert.
Een gehandicapt kind heeft recht op bijzondere zorg van de overheid.
Dit betekent dat kinderen met een handicap:
- *Kunnen deelnemen aan activiteiten, en hun handicap mag hen er niet van weerhouden deel te nemen*
- *Mee kunnen doen en zich betrokken voelen op school*
- *Speciale zorg krijgen als ze die nodig hebben*
- *Kunnen kiezen wat ze doen en inspraak hebben in keuzes in hun leven.*

Het VN-verdrag rechten van personen met een handicap is door 183 landen en de Europese Unie ondertekend. De afspraken in dit verdrag worden op nationaal en lokaal niveau nog onvoldoende in praktijk gebracht. Gelijke behandeling van mensen met een beperking is bijvoorbeeld niet juridisch vastgelegd. Ook zijn scholen vaak niet toegankelijk. Daardoor worden mensen met een handicap nog steeds ernstig belemmerd in hun dagelijks leven. Samen met onze partners zetten we ons in voor naleving van het verdrag.

Kind staat centraal
Elke situatie is anders en elk kind heeft zijn eigen karakter, zijn eigen behoefte. Dat is altijd het uitgangspunt bij de ondersteuning die we geven. Onze programma's werken op basis van 'Community Based Rehabilitation' (CBR): we betrekken de ouders of verzorgers en de lokale gemeenschap bij de revalidatie en ontwikkeling van kinderen met een beperking. We bieden zorg en (hulp-)middelen die hen helpen te groeien en er echt bij te horen, thuis, op school, in de gemeenschap en de samenleving. Want meedoen is geen gunst, het is een recht.

Samen bereiken we meer
We willen dat onze hulp blijvend is. Daarom stimuleren we beleidsveranderingen in de landen waar we werken, zodat zorg, onderwijs, werk en inkomen bereikbaar zijn voor kinderen en jongeren met een beperking. Dat doen we samen met lokale partners die de situatie ter plekke als geen ander kennen en het netwerk hebben om dit te realiseren.
Ons doel is dat onze partners de programma's uiteindelijk zelfstandig en toekomstbestendig uitvoeren. Daarom delen we onze kennis en expertise. We trainen hen bijvoorbeeld in het verbeteren van hun zorg en in het werven van fondsen. Zo worden ze minder financieel afhankelijk van buitenlandse steun, zoals die van het Liliane Fonds.

Onze thema's en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

In ons werk richten we ons op vijf thema's die aansluiten bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. Al onze thema's sluiten aan bij SDG 10: ongelijkheid verminderen.

GEZINSGERICHTE REVALIDATIE
We verbeteren de gezondheid van kinderen en financieren operaties, therapieën en hulpmiddelen. Daarnaast zorgen we voor aanpassingen in en om het huis. We trainen ouders, (para)medische dienstverleners en lokale overheden om kinderen te verzorgen en te laten revalideren, bij voorkeur in hun eigen omgeving.

INCLUSIEF ONDERWIJS
Negen van de tien kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden gaan niet naar school. We spreken lokale overheden aan op hun verantwoordelijkheid, zodat schoolgebouwen toegankelijk worden en leraren passend onderwijs geven. Als kinderen naar school kunnen, zorgen we voor aangepaste leermiddelen en lesmaterialen.

SEKSUELE EN REPRODUCTIEVE GEZONDHEID EN RECHTEN
Iedereen heeft recht op seksuele voorlichting, zelfbeschikking, voorbehoedsmiddelen en medische zorg. In veel ontwikkelingslanden rust een taboe op seksualiteit, vooral voor jongeren met een beperking. Met training en voorlichting doorbreken we het taboe bij ouders, leraren en gezondheidswerkers. Ook maken we kinderen en jongeren weerbaar tegen misbruik.

WERK EN INKOMEN
Jongeren met een beperking krijgen vaak geen kansen om een vak te leren. We adviseren over het inclusief maken van beroepsopleidingen en middelbaar onderwijs. Ook stimuleren en ontwikkelen we werkgelegenheidsprogramma's die deze jongeren de kans bieden om financieel onafhankelijk te worden.

VERVOER EN COMMUNICATIE
Samen met MIVA regelen we vervoer, zodat kinderen met een beperking naar school of een gezondheidscentrum kunnen. Tijdens de pandemie leverde MIVA communicatiemiddelen zoals computers, tablets en telefoons om op afstand onderwijs te volgen, een diagnose te stellen of voor online-revalidatietherapie.

De kleurrijke toekomstdroom van Ruth

HET VERHAAL VAN RUTH

Ruth (23) uit Kenia ziet de toekomst al helemaal voor zich: dan runt ze haar eigen naaiatelier. Niet zomaar eentje, maar een grote onderneming waar zij de lakens uitdeelt en anderen de kneepjes van het vak leert. Het zal een uitlaatklep worden voor haar eigen talent en creativiteit en voor de inspiratie die ze op Instagram opdoet van Keniaanse fashion influencers, zoals Jackie Matubia en Wanjiku Stephens. Ruth weet het zeker: haar atelier zal een doorslaand succes worden.

Aan die droom werkt Ruth op het Masai Technical Training Institute in Kajiado. In september 2021 begon ze hier met de opleiding Fashion Designer. Deze leidt haar in drie stappen en in drieënhalf jaar naar het diploma dat haar dichter bij het verwezenlijken van haar toekomstdroom zal brengen. Stap één is de praktijkopleiding, de artisan-niveauopleiding. Hier leert Ruth de beginselen van het vak: patronen tekenen, stof op maat knippen en uiteraard naaien.

Ruth wordt al langere tijd door het Liliane Fonds gesteund. Toen ze twee jaar oud was, brak ze door een vervelende val haar rechteronderbeen. Door gebrek aan financiële middelen kreeg ze pas de juiste hulp toen ze zeven jaar oud was. Helaas was het te laat om haar been te herstellen en een amputatie van haar onderbeen was de enige oplossing. Sindsdien draagt ze een beenprothese.

« Ruth werkt aan haar droom van een eigen naaiatelier.

‹ Ruth (rechts) en haar studiegenoot Esther doen inspiratie op via Instagram

FOTO'S: CHIARA BELTRAMINI

We wijzen de weg naar blijvende economische zelfstandigheid

Het Masai Technical Training Institute waar Ruth haar toekomst vormgeeft, is een van de onderwijsinstellingen die meedoen aan het driejarige werkgelegenheidsproject Work & Respect in Kenia, Ethiopië en Rwanda. Samen met onze strategische partnerorganisaties vergroten we structureel de kansen van jongeren met een handicap op de arbeidsmarkt.

Dit sluit aan bij Duurzaam Ontwikkelingsdoel 8 van de Verenigde Naties: eerlijk werk en economische groei. Maar voor veel mensen met een handicap blijft het bij dromen over dat doel.

Via Work & Respect maken we onder andere beroepsopleidingen toegankelijk voor deze jongeren en nemen we drempels weg voor werkgevers om jongeren met een handicap in dienst te nemen. Een goede beroepsopleiding legt daarvoor de solide basis. Van de 740 jongeren die we willen bereiken, volgen er inmiddels 333 een opleiding.

Ruth is een van de vijfentwintig studenten met een beperking die nu een opleiding volgen aan het Masai Technical Training Institute. Het doel van de schoolleiding en onze Keniaanse partnerorganisatie Cheshire Disability Services Kenya (CDSK) is om dit aantal te laten uitgroeien tot zeventig studenten. Zo wijzen we samen jongeren met een beperking de weg naar duurzame economische zelfstandigheid. En komen dromen uit.

› Kijk voor meer informatie op onze website

2 | Zo werken wij internationaal

> *Aljer uit de Filippijnen oefent thuis met lopen onder begeleiding van Lin, een CBR-veldwerker*
FOTO: NORFIL

Sterke kinderen

Samen met onze lokale partners versterken we individuele kinderen met een beperking in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. We financieren en ondersteunen programma's op het gebied van revalidatie, onderwijs, werk en inkomen, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en, samen met MIVA, vervoer en communicatie. In al onze programma's staat de ontwikkeling van het kind centraal. We hebben ruim veertig jaar ervaring en een fijnmazig netwerk van lokale partnerorganisaties. Daardoor weten we wat de problemen zijn, wat werkt, wat niet werkt en met wie we moeten samenwerken voor de beste aanpak. Die aanpak is altijd gebaseerd op Community Based Rehabilitation (CBR): we betrekken de ouders, verzorgers en de omgeving van het kind bij alles wat we doen. We maken kinderen en hun verzorgers ook weerbaar en zelfbewust, zodat ze zelf kunnen opkomen voor hun belangen en hun rechten kunnen opeisen.

Toegankelijke omgeving
Sterke kinderen komen niet ver in een omgeving die ontoegankelijk is. Daarom proberen we zo veel mogelijk hindernissen voor kinderen met een beperking weg te nemen, zoals trappen in schoolgebouwen. Het gaat ook om het gedrag van mensen en ontoereikende wetgeving. We betrekken niet alleen ouders, verzorgers en de omgeving van het kind bij de aanpak, maar ook overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We spreken hen aan op hun verantwoordelijkheid zich in te zetten voor een inclusieve samenleving waarin kinderen met een beperking volwaardig kunnen meedoen, onder andere door wet- en regelgeving aan te passen.

Duurzame samenwerking
In elk land waar we actief zijn, werken we op basis van gelijkwaardigheid samen met strategische partnerorganisaties (SPO's). Samen ontwikkelen we een programma dat zorgt voor structurele verandering in het leven van kinderen met een beperking. Daarom stellen we hoge eisen aan onze SPO's. Zij zijn verantwoordelijk voor de opstelling en uitvoering van de programma's, wij volgen de voortgang op de voet. Elke SPO ondersteunt financieel en inhoudelijk een netwerk van lokale partners. Samen met gezondheidscentra, ziekenhuizen, onderwijsinstellingen en andere organisaties werkt de SPO aan het verbeteren van de omstandigheden van kinderen met een handicap en hun familie.

We betrekken de ouders, verzorgers en de omgeving van het kind bij alles wat we doen

Professionele organisaties
Alleen professionele organisaties kunnen kwalitatief goede programma's ontwikkelen en uitvoeren. Daarom versterken we de kennis en kunde van onze partners.

Onze organisatieadviseurs zorgen voor advies en training op verschillende gebieden:

> **Planning, Monitoring en Evaluatie:** beter meetbaar maken van resultaten.
> **Fondsenwerving:** realiseren van een bredere basis van financiering.
> **Bedrijfsvoering:** bijvoorbeeld het implementeren van onze 'child protection policy', zie pagina 44.

Het hangt van de situatie af wie de ondersteuning aan onze partners geeft: wij, lokale experts of andere partners door onderling kennis uit te wisselen. Zo verduurzamen we de resultaten en vergroten we de zelfredzaamheid van onze partnerorganisaties. Ons doel is dat strategische partnerorganisaties uiteindelijk zelfstandig programma's uitvoeren in samenwerking met de organisaties in hun netwerk. Via het Liliane Foundation Inclusion Network (LINC) stimuleren we de uitwisseling van kennis, vaardigheden en ervaring tussen de landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Zo leren de deelnemende organisaties van elkaar.

Ons bereik

In 2021 steunden wij ruim 57.000 kinderen via onze partnerorganisaties. Dat zijn zo'n 8.500 direct ondersteunde kinderen minder dan vorig jaar. Het totale aantal kinderen kan wisselen per jaar, per land of partnerorganisatie: jongeren worden volwassen, gezinnen verhuizen naar andere regio's en helaas overlijden er ook kinderen. Welke mogelijke aanvullende redenen er zijn, is ons op het moment van het schrijven van dit jaarverslag nog niet volledig duidelijk. Een eerste analyse wijst in de richting van verschillende oorzaken. In het afgelopen jaar hebben we, na zorgvuldige afweging en om de doeltreffendheid en kwaliteit van ons werk te vergroten, afscheid genomen van een aantal landen en lokale partners, wat een deel van de daling verklaart. Daarnaast was het als gevolg van de diverse coronamaatregelen in de verschillende landen moeilijk om kinderen te bereiken en was de 'instroom' van kinderen lager. In 2022 zullen we verder onderzoek doen naar de oorzaken en hierop onze acties bepalen. Ook zullen we samen met onze strategische partners uitzoeken hoe we het verzamelen van betrouwbare data kunnen vereenvoudigen en verbeteren.

De invloed van COVID-19 op onze werkwijze

De vaccins tegen COVID-19 bereiken de kinderen en jongeren met een beperking in ontwikkelingslanden maar moeizaam. Om aan hen de ondersteuning te kunnen geven die zij zo hard nodig hebben, hebben we onze strategie en werkwijze deels aangepast. Net als in 2020 hebben we extra fondsen beschikbaar gesteld, waarmee we onze (strategische) partnerorganisaties ook kunnen ondersteunen bij het beperken van de gevolgen van de pandemie. Voor deze hulp, die we normaal gesproken niet financieren, werken we nauw samen met MIVA. Zij zorgen voor vervoer om voedselhulp te bieden en beschermingsmiddelen uit te delen. MIVA helpt ons ook met communicatiemiddelen en laptops. Zo blijft contact mogelijk tussen bijvoorbeeld zorgverleners en ouders, ook tijdens een lockdown, zie pagina 41-42.

> *Tijdens de lockdown hielden de CBR-veldwerkers contact met de families via beeldbellen*
FOTO: CHAI

Het Liliane Fonds in 2021

WAAR ACTIEF

	LATIJNS-AMERIKA	AFRIKA	AZIË	TOTAAL
Aantal landen	3	16	6	**25**
Aantal partnerorganisaties	46	323	209	**578**
Aantal kinderen	> 3.700	> 22.600	> 30.700	**> 57.000**

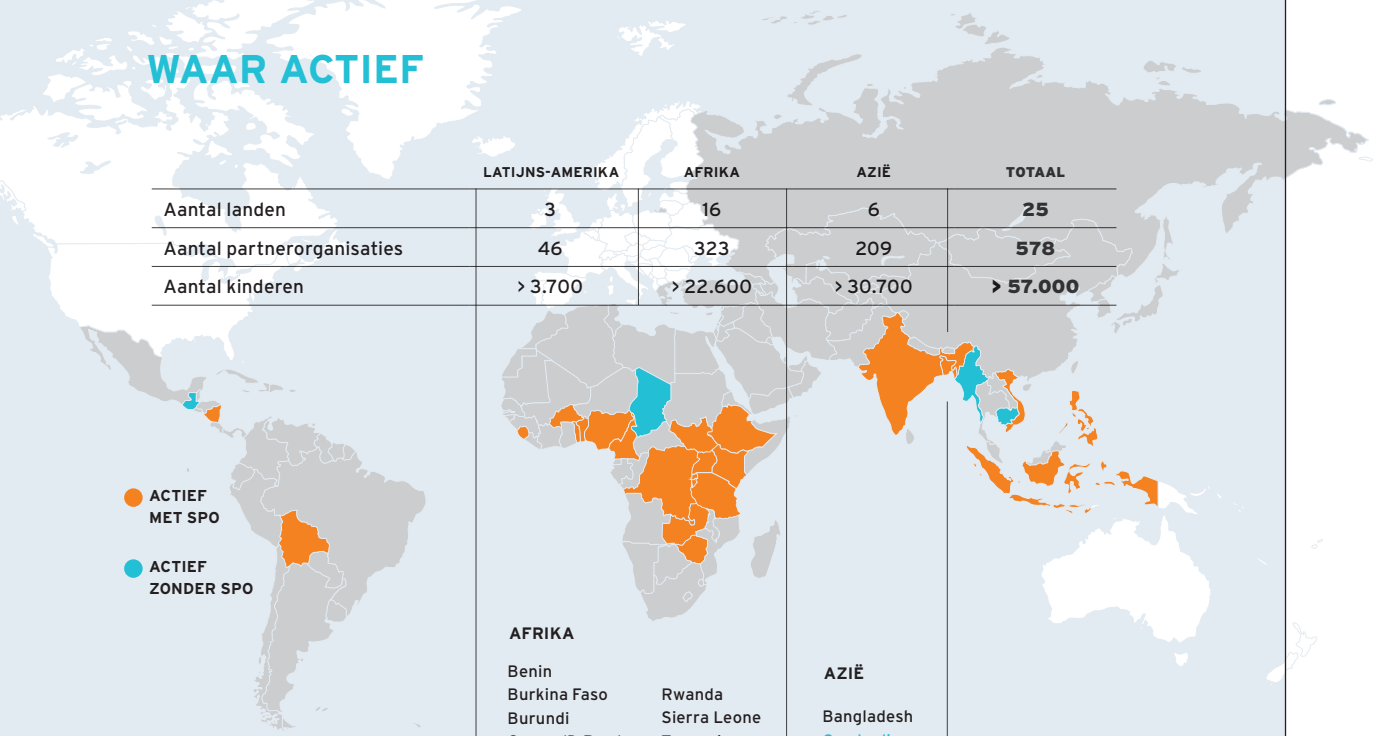

LATIJNS-AMERIKA

Bolivia
Guatemala
Nicaragua

AFRIKA

Benin
Burkina Faso
Burundi
Congo (D.Rep.)
Ethiopië
Kameroen
Kenia
Nigeria
Oeganda
Rwanda
Sierra Leone
Tanzania
Togo
Tsjaad
Zambia
Zimbabwe
Zuid-Soedan

AZIË

Bangladesh
Cambodja
Filippijnen
India
Indonesië
Myanmar
Vietnam

KINDEREN

AANTAL KINDEREN

> 57.000

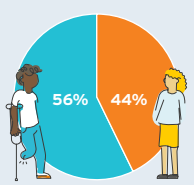

LEEFTIJDSCATEGORIEËN

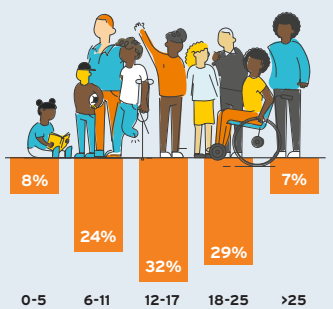

PRIMAIRE HANDICAP

- 43% Bewegen
- 29% Leren en gedrag
- 17% Horen en spraak
- 8% Zien
- 3% Cosmetisch

FINANCIËN

OPBRENGSTEN 2021

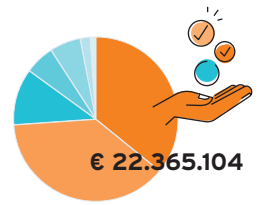

- 37% Donaties en giften particulieren
- 34% Nalatenschappen particulieren
- 12% Organisaties zonder winststreven
- 6% Verbonden organisaties zonder winststreven
- 6% Loterijen
- 3% Subsidie
- 2% Bedrijven

BESTEDINGEN 2021

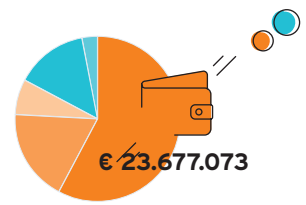

- 46% Besteding binnen jaarplannen
- 30% Besteding extra aanvragen
- 8% Voorlichting
- 13% Wervingskosten
- 3% Beheer en administratie

84,3% Besteed binnen doelstelling, zie volledige jaarrekening op pagina 77 en 78 voor toelichting.

INCLUSIEVE SAMENLEVING

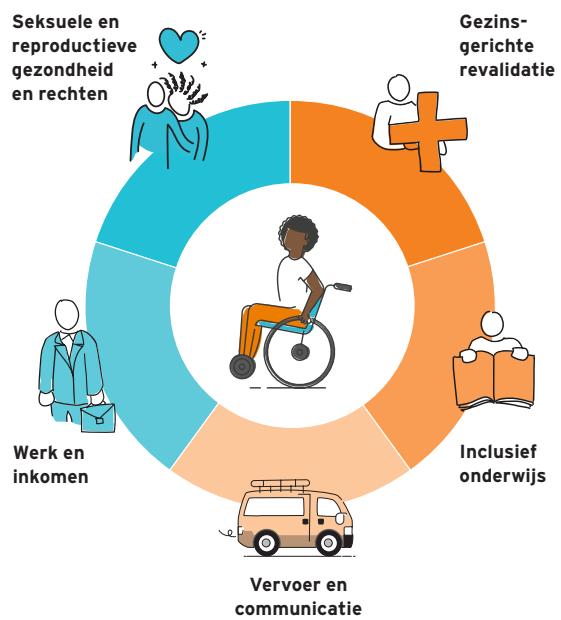

Meedoen in de samenleving vraagt om meer dan alleen directe kindhulp. Daarom investeren we in kennis en bewustwording van de omgeving, zodat meer mensen profiteren van onze programma's. In 2021 hebben we de volgende resultaten behaald:

- ruim 32.000 ouders betrokken bij de revalidatie van hun kind
- ongeveer 2.400 leraren ondersteund bij het geven van inclusief onderwijs
- bijna 3.500 lokale en bijna 1.500 nationale ambtenaren bereikt om de belangen van kinderen met een beperking te behartigen, onder andere op het terrein van gelijke rechten
- ruim 400 traditionele leiders gesproken over kansen en belemmeringen voor kinderen met een beperking in hun gemeenschap

Deze resultaten zijn mede mogelijk gemaakt met door MIVA gefinancierde vervoers- en communicatiemiddelen.

Onze strategische partner-organisaties in 2021

AFRIKA

LAND	SPO
BENIN	**Service des Soeurs pour la Promotion Humaine/ OCPSP** www.ssphocpsp.org
BURKINA FASO	**Organisation Dupont pour le Développement Social** www.oddsburkina.org
BURUNDI	**Union des Personnes Handicapées du Burundi** www.uphb.bi
DR CONGO	**Association pour la Promotion et la Protection Sociale des Vulnérables en RDC**
ETHIOPIË	**Cheshire Services Ethiopia** www.cheshireservicesethiopia.org
KAMEROEN	**Cameroon Baptist Convention Health Services** www.cbchealthservices.org
KENIA	**Cheshire Disability Services Kenya** www.cheshiredisabilityservices.org
NIGERIA	**The Leprosy Mission Nigeria (TLMN)** www.leprosymissionnig.org
OEGANDA	**Katalemwa Cheshire Home for Rehabilitation** www.katalemwacheshire.org
RWANDA	**National Union of Disabilities' Organisations of Rwanda** www.nudor.org
SIERRA LEONE	**One Family People** www.onefamilypeople.org
TANZANIA	**Karagwe CBR Programs** www.kcbrp.or.tz
TOGO	**Fédération Togolaise des Associations de Personnes Handicapées**
ZAMBIA	**Cheshire Homes Zambia Society** www.cheshirehomessocietyzambia.org
ZIMBABWE	**Leonard Cheshire Disability Zimbabwe Trust** www.leonardcheshire.org.zw
ZUID-SOEDAN	**Episcopal Church of South Sudan** www.southsudan.anglican.org

- In **Tsjaad** werken we niet met een SPO. We financieren er een programma van een partner met een eigen revalidatiecentrum en er zijn plannen om hier een groter programma op te zetten.

AZIË

LAND	SPO
BANGLADESH	**Disabled Rehabilitation & Research Association** www.drra-bd.org
FILIPPIJNEN	**NORFIL Foundation** www.norfil.org
NOORD-INDIA	**Jan Vikas Samiti** www.janvikassamiti.org
ZUID-INDIA	**Catholic Health Association of India** www.chai-india.org
INDONESIË	**Yayasan NLR Indonesia** www.nlrindonesia.or.id
VIETNAM	**Research Center for Inclusion** www.rci-nlr.org

- De financiële ondersteuning voor de programma's van de strategische partners voor de regio **Zuid-India** en **Vietnam** is in 2021 volledig afgebouwd. De strategische partner voor Vietnam werkte ook voor **Cambodja** en **Myanmar**. De laatste activiteiten en rapportages voor deze landen zijn dit jaar afgerond. De strategische partners blijven lid van het LINC-netwerk en binnen een aantal thematische programma's werken we nog samen.

LATIJNS-AMERIKA

LAND	SPO
BOLIVIA	**La Asociación Cruceña de Ayuda al Impedido** www.acai.org.bo
NICARAGUA	**La Asociación Los Pipitos** www.lospipitos.org

- In **Guatemala** hebben we geen SPO, maar financieren we wel een netwerk van zeven samenwerkende partnerorganisaties. Het Liliane Fonds stuurt aan en we zetten de samenwerking met CBM (Christian Blind Mission) voort.
- De voormalige strategische partners uit **Colombia** en **Peru** blijven lid van het LINC-netwerk. Als netwerk zijn ze zeer actief in het uitwisselen van kennis, opzetten van digitale leerevents, en gezamenlijke programma-ontwikkeling en fondsenwerving.
- De financiële ondersteuning voor het programma van de strategische partner in **Colombia** is in 2020 volledig beëindigd. Er liep afgelopen jaar nog een klein eenjarig project dat inmiddels ook is afgerond. **Colombia** werkt wel samen met andere partners in Latijns-Amerika, onder andere op het gebied van inclusief onderwijs.

HET VERHAAL VAN LUPITA

FOTO: LOS PIPITOS

Lupita noemt het beestje nu bij de naam

Lupita (3) uit Nicaragua leert gebarentaal. Zo kan ze communiceren met anderen, ondanks haar gehoorverlies. Zou ze de gebaren al kennen voor 'raar beest'? Want zo wordt Lupita door sommige buurtkinderen genoemd, omdat ze haar niet begrijpen.

Samen met haar moeder, grootouders en oom Frank - die een verstandelijke beperking heeft – woont Lupita in de stad León. Moeder is de enige kostwinner en terwijl zij werkt, zorgt oma Elvira voor Lupita. Oma heeft ervaring in de omgang met kinderen met een handicap door de opvoeding van Frank.

Toen Lupita zes maanden oud was, merkte de familie dat ze het geluid van de rammelaar niet volgde. De dokter stelde gehoorverlies vast. Later werd duidelijk dat Lupita ook epilepsie heeft en moeite om haar benen te bewegen. Daardoor leerde Lupita pas laat lopen en kreeg ze heel moeizaam contact met buurtkinderen. Misschien dat ze daarom door sommigen niet wordt geaccepteerd. Onbekend maakt onbemind.

Dankzij onze partnerorganisatie Los Pipitos werd Lupita onderzocht door een neuroloog en een hartspecialist vanwege epilepsie. Ze kreeg spraakles en fysiotherapie.

Oma hoopte dat Lupita gauw naar de kleuterschool kan, maar daarvoor had ze wel hoorapparaatjes nodig. Door de pandemie waren die niet leverbaar. De coronacrisis maakte ook een einde aan de fysiotherapie, waar Lupita regelmatig heen ging. Haar ontwikkeling vertraagde.

Tijdens de pandemie hield Los Pipitos contact en dat stimuleerde de familie om zelf te blijven oefenen met Lupita. Via filmpjes op de telefoon kon Lupita, met steun van haar familie, gebarentaal oefenen. Zo leert Lupita om zich in gebarentaal steeds duidelijker te uiten en aan te geven wat ze wil. De eerste mijlpaal was het moment waarop ze voor het eerst om water kon vragen. Dat succes werd met de hele familie gevierd. Inmiddels kan Lupita al kleuren aangeven en communiceren over belangrijke alledaagse activiteiten, zoals wassen, melk drinken en eten.

En nog een mijlpaal: na lang wachten kreeg Lupita in maart 2021 eindelijk haar hoorapparaatjes. Ze leert nu daarmee om te gaan en tegelijk gaat ze door met gebarentaal leren.

Tijdens de pandemie hield Los Pipitos contact en dat stimuleerde de familie om zelf te blijven oefenen met Lupita

WHO-onderzoek

Lupita is een van de kinderen die we volgden voor een wetenschappelijk onderzoek naar de toegankelijkheid van hulpmiddelen voor mensen met een beperking tijdens de coronapandemie.

Het onderzoek werd geleid door de World Health Organization (WHO), Monash University (Australië), en het Center for Inclusive Policy (USA). Samen met onze partnerorganisaties in Bangladesh, Benin, Zuid-India, Kameroen, Nicaragua, Tanzania, Vietnam, en Zambia leverde het Liliane Fonds een belangrijke bijdrage. Het onderzoek is gepubliceerd in twee wetenschappelijke artikelen in het International Journal of Environmental Research and Public Health. Het eerste artikel gaat over de uitdagingen die de verstrekkers van hulpmiddelen ondervinden om hulpmiddelen bij hun cliënten te krijgen. Het tweede artikel analyseert de ervaringen van de mensen die hulpmiddelen gebruiken en hun families. Beide artikelen geven ook aanbevelingen over hoe de toegang tot hulpmiddelen tijdens toekomstige pandemieën beter gewaarborgd kan blijven, bijvoorbeeld investeren in telerevalidatie en zorgen dat berichtgeving en voorlichting inclusief is.

› *Samen met oma en opa oefent Lupita gebarentaal.* FOTO: LOS PIPITOS

Goede revalidatie start met een goede opleiding

De revalidatiezorg in Kameroen krijgt een grote kwaliteitsimpuls via het 4-jarige programma Zorgkompas, dat we ontwikkelen en uitvoeren met onze partner Cameroon Baptist Convention Health Services (CBCHS) en dankzij financiële steun van de AFAS Foundation.

Aan de basis ligt de ontwikkeling van goede opleidingen voor revalidatieprofessionals op verschillende niveaus: fysiotherapeuten, ergotherapeuten, algemeen revalidatiewerker en Community Based Rehabilitation (CBR)-werkers. Zo groeien het bereik, de kwaliteit en samenwerking van de revalidatiediensten voor degenen die revalidatie het hardst nodig hebben, zoals kinderen en jongeren met een beperking die in armoede opgroeien.

Binnen de Kameroense revalidatiezorg spelen CBR-werkers een sleutelrol. Zij zorgen voor een goede doorverwijzing en verbinden de verschillende schakels in de zorg met elkaar.

Om hun kennisniveau te verhogen, ontwikkelden we speciaal voor CBR-werkers een 1-jarige opleiding. Deze opleiding voor het CBR Certificate is de eerste in haar soort in Kameroen.

› *Inge Groenewegen en de cursisten samen aan de slag.*
FOTO: LILIANE FONDS

› *Door samen te werken verbetert de revalidatiezorg.*
FOTO: LILIANE FONDS

Ik wilde vooral leren hoe je lesstof kunt overbrengen aan mensen met verschillende achtergronden

De 24 docenten die gaan werken aan de nieuwe opleiding voor CBR-werkers, werden vanaf oktober 2021 zelf opgeleid. Eerst via een onlineprogramma, daarna met een training op locatie bij de Baptist Training School for Health Personnel in Yaounde door Angelique Kester en Inge Groenewegen (CBR-adviseurs bij het Liliane Fonds).

De cursisten reageerden positief op de training. Zoals Glory Tsangue, programmamanager bij CBCHS: "Ik kwam hier niet om theorieën te leren die ikzelf ook wel kan lezen. Ik wilde vooral leren hoe je lesstof kunt overbrengen aan mensen met verschillende achtergronden. Dat is gelukt, ik voel me nu sterker in mijn schoenen staan."

› Kijk voor meer informatie op onze website

Investeren in kennis en ervaring

› *Ouders maken samen speelgoed en stoeltjes op maat, waarin hun peuters beter kunnen zitten.*
FOTO'S: AHDI

Om te zorgen dat de kinderen die wij steunen de beste zorg krijgen die mogelijk is, is het belangrijk dat we investeren in kennis en ervaring van de veldwerkers. In Zambia startten we samen met een strategische partner en drie partnerorganisaties een 4-jarig project om veldwerkers, vrijwilligers én ouders te betrekken bij de zorg van kinderen met een beperking. Kinderen worden nu sneller verwezen naar (para-)medici en ouders weten beter waar ze om hulp kunnen vragen.

Train de direct betrokkenen
Training is een belangrijk onderdeel van het project. Alleen met de juiste kennis en vaardigheden kunnen de veldwerkers, ouders en verzorgers de kinderen de juiste zorg geven. De praktische trainingen worden in de gemeenschap gegeven. Door de lockdowns als gevolg van COVID-19 liepen de trainingen vertraging op. Desondanks zijn er mastertrainers getraind, die weer veldwerkers hebben getraind. Zij helpen op hun beurt andere vrijwilligers om kwalitatief betere hulp te verlenen en nieuwere technieken te gebruiken op het gebied van revalidatie.

In de zomer zijn veldwerkers en ouders getraind in het maken van praktische hulpmiddelen, zoals stoeltjes waarin kinderen goed kunnen zitten en speelgoed van papier om hun motoriek te stimuleren. Alle deelnemers hebben een toolbox gekregen en maken op verzoek van veldwerkers verschillende middelen voor kinderen in hun dorpen. Zo vullen we 'Community Based Rehabilitation' (CBR) in.

Werken aan acceptatie
Ouders hebben veel vragen over de ontwikkeling van hun kind. Voor ouders met een kind met een beperking geldt dat nog meer. Daarom zijn er oudergroepen opgericht, waarin ze hun ervaringen met elkaar delen, ook via een WhatsAppgroep. Vaders blijken vaak extra moeite te hebben met het accepteren van de beperking van hun kind. Voor hen zijn er speciale vadergroepen.

Kerken en traditionele leiders krijgen voorlichting om het bijgeloof rondom handicaps weg te nemen. Zij vervullen een belangrijke rol bij het opnemen van jongeren en kinderen met een beperking in de gemeenschap. Ook kijken we naar hoe ze kunnen helpen bij het voorkomen van handicaps.

Samen sporten en knutselen
Alle kinderen willen spelen. Daarom organiseren we voor kinderen met én zonder handicap sport- en knutselactiviteiten. Zo leren en spelen ze samen. Jongeren hebben jongerenorganisaties opgericht waar ze praktische tips delen en elkaar ondersteunen. Ook behartigen ze hun belangen op lokaal en nationaal niveau. Want zij weten precies wat ze nodig hebben om mee te kunnen doen in de samenleving.

Investeren in aandacht en begrip
Goede contacten met overheid en zorgverleners zijn belangrijk om het project te laten slagen. Daar hebben we veel in geïnvesteerd. De resultaten worden gedeeld met de nationale overheden. De partners ondersteunen ook de nationale CBR-commissie in Zambia. Het project loopt pas een jaar en de impact zal pas na drie, vier jaar echt zichtbaar worden. Maar de betrokkenheid van ouders, jongeren en de overheid bij dit project is nu al groot.

› *CBR-werker op afstand in contact met een kind in het Digital Reach project van onze SPO CHAI in India-Zuid.* FOTO: CHAI

RESULTAAT

Doelen voor 2025:
› 1.000 kinderen met een handicap en hun families worden geholpen
› 500 vrijwilligers, medewerkers partnerorganisaties zijn getraind
› 100 veldwerkers, therapeuten en andere stakeholders zijn opgeleid
› 40 kerkgemeenschappen, traditionele leiders en genezers zijn geïnformeerd over het belang van inclusie van kinderen met een handicap

Eerste resultaten:
› 260 moeders en 80 vaders hebben voorlichting en training gekregen
› 6 mastertrainers en 36 veldwerkers zijn getraind, ondanks de lockdowns
› 5 therapeuten en 10 ouders/verzorgers zijn getraind in het maken van praktische hulpmiddelen
› 173 mensen van kerkgemeenschappen, traditionele leiders en genezers zijn bereikt

Deelnemende organisaties:
› Cheshire Homes Society Zambia (SPO)
› Archie Hinchcliffe Disability Intervention (partnerorganisatie)
› Hospitaller Order of St. John of God - Holy Family Centre (partnerorganisatie)

Telerevalidatie: zorg op afstand

De landen waar het Liliane Fonds werkt zijn vaak veel groter dan Nederland. Ze hebben afgelegen gebieden, die slecht bereikbaar zijn, of bestaan uit duizenden eilanden. Professionele zorg is geconcentreerd in de grote steden. Daar werken revalidatieartsen, kinderartsen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, logopedisten en instrumentmakers. De reis naar de stad is duur en tijdrovend en de beperkingen door COVID-19 maakten het reizen vrijwel onmogelijk. Mensen in de afgelegen gebieden zijn voor zorg aangewezen op veldwerkers. Die werken meestal als vrijwilliger en hebben een minimale opleiding gehad.

› *CBR-veldwerkers leren verschillende aandoeningen en beperkingen te herkennen.* FOTO: CHAI

Digitale ontwikkeling biedt mogelijkheden
Dankzij de digitale ontwikkeling die in veel ontwikkelingslanden plaatsvindt, zijn er nieuwe mogelijkheden om zorg naar de mensen toe te brengen. India, een land 95 keer groter dan Nederland, experimenteert al een aantal jaren met Telerevalidatie. Veldwerkers van onze partner CHAI in Zuid-India krijgen instructies van een fysiotherapeut in de stad via WhatsApp of Skype. De veldwerkers maken foto's en video's van de behandeling die ze geven. Deze slaan ze centraal op, waarna de deskundige in de stad ze beoordeelt en een behandelplan opstelt. Dat wordt vervolgens gedeeld met de veldwerker.

Beveiligd medisch dossier
Op de Filippijnen zijn de afstanden nog moeilijker te overbruggen. Het land bestaat uit meer dan 7.000 eilanden, waarvan er slechts 1.000 bewoond zijn. Het Liliane Fonds bracht NORFIL, onze partner in de Filippijnen, in contact met CHAI uit India. NORFIL heeft goed gekeken naar de ervaringen in India en een eigen app ontwikkeld. Wij hebben advies gegeven over techniek en de beveiliging van gegevens. Aan de hand van een checklist kunnen ouders en veldwerkers snel en eenvoudig de (achterstanden in de) ontwikkeling van kinderen in kaart brengen. De veldwerker verwijst door naar een van de aangesloten specialisten en therapeuten uit de lijst in de app. Die stelt dan een officiële diagnose.

De gegevens van de screening, inclusief foto's en video's, de diagnose en het behandelplan worden opgeslagen in een medisch dossier, beveiligd met een wachtwoord. Dit gebruiken veldwerkers en specialisten voor teleconsultatie en telerevalidatie. Dankzij de techniek wordt zorg bereikbaar en afstand overbrugd.

In 2021 ondersteunden we 3.807 kinderen waarvan 2.464 een revalidatiebehandelplan hebben. De eerste stappen op het gebied van telerevalidatie zijn gezet en NORFIL wil het volgende bereiken:
› 8 lokale partners betrekken bij de uitvoering
› 8 lokale overheden betrekken bij de uitvoering
› 14 trainers opleiden voor het gebruik van de app
› 36 gezondheidswerkers trainen in het gebruik van de app
› 1.000 kinderen per maand screenen, waarvan gemiddeld 350 worden doorverwezen naar zorgverleners
› 9.100 telerevalidatiesessies geven per jaar

› *Stapje voor stapje leert Thummala lopen onder begeleiding van een medewerker van onze partnerorganisatie.* FOTO: CHAI

HET VERHAAL VAN FAYAZ

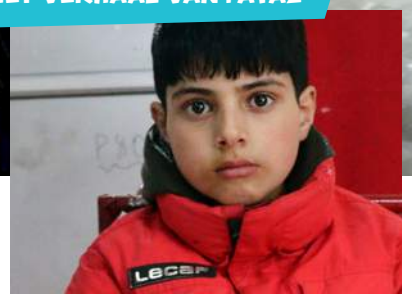

› *Als gegoten! Fayaz krijgt zijn protheses aangemeten door de orthopedisch specialist van HOPE.* FOTO'S: HOPE

HOPE voor Fayaz en de kinderen uit Kashmir

In de bergen van Kashmir in India ligt Tosa Maidan, een groene vallei vlak bij de grens met Pakistan. Maar hoe mooi ook, er hangt een permanente schaduw over de vallei. Decennialang gebruikte het Indiase leger de vallei als oefenterrein. Het gebied is bezaaid met niet-ontplofte granaten. Met rampzalige gevolgen voor de lokale bevolking. Zij noemen dit 'de vallei van de dood'.

Fayaz (10) weet dat die naam niet overdreven is. Als kleuter speelde hij met zijn zusje in het zand. Tot een verborgen bom een einde maakte aan hun kinderspel. De explosie doodde zijn zusje, Fayaz overleefde, maar verloor zijn onderbenen.

Het verhaal van Fayaz staat niet op zichzelf. Volgens officiële statistieken zijn in 6 decennia 63 mensen gedood en 150 mensen gewond door ongelukken met munitie. Volgens de bewoners liggen de werkelijke cijfers heel veel hoger.

Dit is het werkgebied van HOPE Centre Kashmir, onze partnerorganisatie in dit deel van India. De organisatie ondersteunt kinderen en jongeren met een handicap op uiteenlopende vlakken, zoals onderwijs, gezondheid en met toeleiding naar werk. Kinderen zoals Fayaz.

Het is niet eenvoudig om die kinderen en jongeren te bereiken in dit afgelegen gebied dat een groot deel van het jaar ontoegankelijk is door de sneeuw. En dan is er nog het verborgen gevaar van blindgangers en ontelbare landmijnen die India hier gelegd heeft om vijand Pakistan buiten de deur te houden.

› *Medewerkers van HOPE op weg naar kinderen met een handicap in een van de meest onherbergzame gebieden van India.* FOTO: HOPE

Regelmatig trotseert het team van HOPE deze hindernissen en gevaren en organiseert speciale rehabilitatiekampen, dicht bij de mensen die wonen in de bergen. Daar krijgen kinderen een periodieke controle en worden ook elke keer nog meer kinderen gevonden die ook steun nodig hebben. Fayaz kwam via zo'n kamp in beeld bij HOPE.

De regelmatige therapie hielp hem lichamelijk en geestelijk op de been en nu gaat Fayaz gewoon naar school

Zijn revalidatie begon met een onderzoek door een fysiotherapeut en oefeningen om te leren opstaan, lopen en zitten met protheses, die op maat werden gemaakt door orthopedisch specialisten. Zijn vader leerde hoe hij de protheses kon onderhouden.

Naast zijn fysieke revalidatie en fysiotherapie, kreeg Fayaz ook geestelijke ondersteuning. Want na het ongeluk bracht hij zijn dagen kruipend door in huis en durfde hij niet naar school te gaan. De regelmatige therapie hielp hem lichamelijk en geestelijk op de been en nu gaat Fayaz gewoon naar school.

Hier eindigt de steun niet want naarmate hij groter groeit, zal Fayaz wellicht wel 25 keer nieuwe protheses nodig hebben. Ook thuis zijn aanpassingen nodig, zoals een aangepast toilet.

Ondanks beloften heeft het leger vooralsnog geen rupee aan compensatie betaald, zegt zijn vader. Fayaz hoeft gelukkig niet te wachten op dat getouwtrek en kan door met zijn leven. Want er is HOPE.

› *Fayaz brengt zijn dagen niet meer binnenshuis door. Hij kan weer lekker cricket spelen.* FOTO: HOPE

› *Studenten Esther Kamaara en Oscar Kahemba interviewden kinderen thuis over hun ervaringen op school.* FOTO: CHESHIRE HOMES SOCIETY OF ZAMBIA

Wetenschap ontmoet praktijk ‘Breaking down Barriers’

Een inclusieve samenleving waarin kinderen en jongeren met een beperking volwaardig meedoen. Daar dromen wij van en daar werken wij continu aan. Daarom steunen wij wetenschappelijk onderzoek dat ons laat zien wat werkt om echte verandering in gang te zetten voor kinderen met een beperking.

‘Breaking down Barriers’ is zo’n project, geïnitieerd door het Liliane Fonds en de Radboud Universiteit Nijmegen. We doen samen wetenschappelijk onderzoek naar wat nodig is om de kwaliteit en de effectiviteit van programma’s voor kinderen met een handicap te verbeteren. One Family People in Sierra Leone, The Cameroon Baptist Convention Health Services en Cheshire Homes Society of Zambia en academische partners uit deze landen doen samen met ons de komende vier jaar onderzoek.

Elk jaar schrijven studenten uit Kameroen, Nederland, Sierra Leone en Zambia een masterscriptie over een onderwerp dat prioriteit heeft bij onze partners. In 2021 deden de studenten onderzoek naar inclusief onderwijs binnen de deelnemende landen. Het onderzoek heeft bestaande aannames deels bevestigd, maar ook veel nieuwe inzichten opgeleverd. De noodzaak en het nut van een intersectionele aanpak bijvoorbeeld. Iedereen kan pas volwaardig meedoen als we naar de persoon als geheel kijken. Niet alle kinderen zijn hetzelfde. Gezinssituatie, geslacht, type beperking, zelfvertrouwen: het is voor iedereen anders. Onderwijs voor meisjes is een te beperkte insteek, wanneer je geen rekening houdt met bijvoorbeeld de fysieke toegankelijkheid van schoolgebouwen.

In 2022 worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd en vertaald naar succesvolle strategieën, beleidsnota’s, trainingen en handleidingen. Zo profiteren niet alleen de deelnemende, maar ook andere landen van de opgedane kennis.

› Voor meer informatie: www.barriersfree.org

Succesvolle lancering Breaking down Barriers 2.0
Op 1 juli 2021 gaven we een online-presentatie waaraan ruim zeventig mensen uit alle windstreken deelnamen. Sara Kinsbergen en Willem Elbers *(beiden Radboud Universiteit)*, Steven van Berlekom en Nicky Bor *(beiden Liliane Fonds)*, Agho Glory *(Cameroon Baptist Convention Health Services)* en Thomas Mtonga *(University of Zambia)* bespraken de toegevoegde waarde van samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en de academische wereld.

Leren met een maatje Inclusief onderwijs in Vietnam

Sinds 2017 investeren we met onze partners in inclusief onderwijs in Vietnam. We proberen zo veel mogelijk kinderen met een beperking toegang te geven tot goed onderwijs in een veilige omgeving. Dat doen we samen met onderwijsspecialisten, het ministerie van Onderwijs en Training en ouders van kinderen met een beperking.

Leren van elkaar
Scholen voor speciaal onderwijs ondersteunen het inclusief maken van reguliere scholen door trainingen te geven, materialen te ontwikkelen en leerkrachten uit het reguliere onderwijs te coachen in hun werk. Er is een uitgebreide handleiding opgesteld waarin helder wordt uitgelegd hoe diverse handicaps te herkennen zijn, wat de specifieke moeilijkheden daarvan zijn en hoe hiermee om te gaan. Het beschrijft ook welke extra aandacht het kind nodig heeft op school en thuis en de rol van de ouders daarbij.

Leermaatjes
Op school worden kinderen zonder beperking gekoppeld aan kinderen met een beperking. Zij zijn hun leermaatje en helpen hen bijvoorbeeld wanneer ze naar een ander klaslokaal gaan. Zo ervaren kinderen op een speelse manier waar een klasgenoot met een beperking tegenaan loopt. Ze leren elkaar beter te begrijpen en te ondersteunen. Er is nauwelijks discriminatie en stigmatisering op deze scholen en de kinderen met een beperking worden volledig geaccepteerd.

Belangrijke rol ouders
Ook ouders worden betrokken bij activiteiten op school. We organiseren oudergroepsgesprekken over hoe belangrijk het is dat zij hun kind thuis ondersteunen en de ontwikkeling stimuleren. Door COVID-19 werden de scholen opnieuw langdurig gesloten. Daarom zijn de ondersteuning en training van de ouders verder geïntensiveerd om stagneren van de ontwikkeling van hun kind te voorkomen.

› *Bao Khang (6) uit Vietnam krijgt bijles in een remedial teaching ruimte van een reguliere school waar inclusief onderwijs hoog in het vaandel staat.* FOTO: RCI

Ouders gaan met elkaar in gesprek over hoe zij hun kinderen kunnen ondersteunen en stimuleren

RESULTAAT

Dit bereikten we in 2021 in Vietnam:
- 16 scholen kregen Remedial Teaching-ruimtes waar kinderen extra begeleiding krijgen
- 16 scholen kregen oprijhellingen en rolstoelvriendelijke toiletten
- 254 leraren en schoolleiders zijn getraind in het herkennen van diverse handicaps: in het gebruik van de handleiding en het opstellen van individuele leerplannen
- 460 kinderen met een beperking gaan naar inclusief onderwijs
- 166 kinderen zijn medisch onderzocht en doorverwezen voor medische zorg
- 12 kinderen hebben hulpmiddelen gekregen zoals hoorapparaten, brillen en rolstoelen. Zij kunnen nu veel beter meedoen op school en daarbuiten

HET VERHAAL VAN CRISTIAN

Nooit gehinderd door zijn beperking

Cristian is 13 jaar en heeft het syndroom van Down. Samen met zijn moeder en broertje woont hij in de stad Estelí, in het noorden van Nicaragua. Daar zit hij ook op school. Een vrolijke, positieve jongen die kan lezen en schrijven en houdt van muziek, dansen, filmen en kaartspellen.

Cristian had het geluk dat hij al vroeg bij het Pedagogisch Medisch Instituut van 'Los Pipitos' terechtkwam (de strategische partner van het Liliane Fonds in Nicaragua). Zijn moeder, María José, leerde van een fysiotherapeut hoe ze thuis spelenderwijs oefeningen met Cristian kon doen die hem verder hielpen. Het hele gezin volgde een cursus taalstimulatie voor kinderen met het syndroom van Down, zodat ze Cristian konden helpen bij zijn taalontwikkeling. Dankzij alle trainingen begreep Cristians moeder dat de houding van het gezin heel belangrijk was voor zijn ontwikkeling.

› *Cristian tussen zijn klasgenoten.*
FOTO: LOS PIPITOS NICARAGUA

Open voor inclusiviteit
Cristian ging altijd naar reguliere scholen. In het laatste jaar van de basisschool moest hij naar een andere school. Veel scholen wezen hem af vanwege zijn beperking. Gelukkig vonden ze een school die het aandurfde. De school had geen ervaring met kinderen met het syndroom van Down en vroeg Cristians moeder om de leraren te ondersteunen. María José adviseerde de school over het aanpassen van lessen en organiseerde verschillende activiteiten voor de andere scholieren en hun families. Leraren en scholieren hielpen Cristian leren én leerden zelf van hem.

Inmiddels gaat Cristian naar het middelbaar onderwijs. Door zijn aanwezigheid kwamen er ook andere studenten met een handicap naar de school. Dit riep wat weerstand op bij een groep ouders. De school ging het gesprek aan om te laten zien dat een proces van inclusie juist veel voordelen oplevert voor alle studenten, die hierdoor leren diversiteit te respecteren en te omarmen.

Conocer para Incidir
'succes door delen van kennis'

Alleen door goed samen te werken, kennis te delen en van elkaar te leren, maken we inclusief onderwijs tot een succes. *Conocer para Incidir* brengt ouders, onderwijsinstellingen en overheid bij elkaar om bewustzijn en openheid te creëren voor mensen met een beperking in hun gemeenschap. Zij delen de succesverhalen over het toegankelijk maken en verbeteren van inclusief onderwijs, zoals het verhaal van Cristian. Daaruit blijkt wat de succesfactoren zijn. Die worden vertaald naar handleidingen en praktische toolkits, afgestemd op de verschillende doelgroepen: docenten, schooldirecteuren, ouders en maatschappelijke organisaties. Een van de aandachtsgebieden binnen de samenwerking voor 2022 is het verbeteren van de overgang van basisonderwijs naar middelbaar onderwijs.

Het project loopt in vijf Latijns-Amerikaanse landen: Argentinië, Bolivia, Peru, Colombia en Nicaragua.

"Cristian is een voorbeeld voor ons gezin. Hij leert op een creatieve, inventieve en vermakelijke manier. Zijn beperking is voor hem nooit een obstakel geweest."

Maria José, Moeder van Cristian - Estelí, Nicaragua

› *Lancering van het MakeWay programma in Rwanda.* FOTO: FILS IMAGES

MakeWay in Rwanda

Iedereen heeft recht op seksuele voorlichting, zelfbeschikking, toegang tot voorbehoedsmiddelen en medische zorg. In het MakeWay-programma werken we aan effectieve belangenbehartiging op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) voor kwetsbare jongeren. Dat doen we met een intersectionele blik: we kijken naar hoe de interactie tussen vooroordelen, discriminatie en uitsluiting op het gebied van onder andere handicap, etniciteit, geslacht en sociale positie de toegankelijkheid tot SRGR beïnvloedt. Het doel is kwetsbare jongeren leren op te komen voor hun rechten en toegang tot de juiste informatie en diensten te verbeteren.

Een van de landen waarin het MakeWay-programma loopt is Rwanda. Onze strategische partnerorganisatie NUDOR voert het programma uit samen met andere partners. Het Liliane Fonds coördineert de afstemming met de consortiumpartners en de andere landen. Rwanda heeft de afgelopen jaren vooruitgang geboekt in de promotie van SRGR. Toch is er nog een lange weg te gaan voordat iedereen toegang heeft tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Problemen in Rwanda zijn over het algemeen stigmatisering, discriminatie en uitsluiting: gevoed door negatieve percepties en gerelateerde maatschappelijke normen.

Zo wordt jongeren met een handicap toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg ontzegd, omdat ze als aseksueel worden beschouwd. Bovendien zijn ze vaak het slachtoffer van verkrachting en ander seksueel geweld. Aangifte doen is vaak lastig, omdat ze letterlijke en figuurlijke drempels moeten overwinnen. NUDOR zet zich samen met de partners in om een netwerk op te bouwen van jongerenvertegenwoordigers. Zij worden gecoacht om het voortouw te nemen bij het onder de aandacht brengen van de veranderingen die aansluiten bij hun behoeften.

Seksuele en reproductieve gezondheid in Rwanda

Uit de laatste Rwandese demografische gezondheidsenquête (2019-2021) blijkt dat het aantal tienerzwangerschappen de afgelopen jaren is toegenomen, vaak met negatieve gevolgen voor de gezondheid van moeders en kinderen. Tienerzwangerschappen komen vooral voor in arme, achtergestelde gebieden. Meisjes tussen de 15 en 19 jaar oud testen 2x zo vaak positief op hiv als jongens in dezelfde leeftijdscategorie. Er zijn geen specifieke cijfers over meisjes met een beperking, maar over het algemeen zijn ze oververtegenwoordigd in dit soort statistieken.

MakeWay, een intersectionele kijk op SRGR

Op 30 november is het MakeWay-programma Rwanda officieel gelanceerd in aanwezigheid van de minister van gezondheidszorg Joseph Gitera, parlementsleden, vertegenwoordigers van partnerorganisaties, maatschappelijke organisaties en jongerenorganisaties, en de media, inclusief de landelijke omroep.

Met het vijfjarige programma (2021-2025) MakeWay stimuleren we een intersectionele blik op SRGR in Ethiopië, Kenia, Rwanda, Oeganda en Zambia. We ontwikkelen trainingen, richtlijnen en communicatiemiddelen om de slagkracht van maatschappelijke organisaties en jongerenorganisaties te versterken en zo invloed uit te oefenen op beleid.

Dat doen we samen met Wemos, VSO, Akina Mama wa Africa, Forum for African Women Educationalists en The Circle of Concerned African Women Theologians Kenya. Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken financiert het programma.

› *Country coördinator Ariane Dushenge.* FOTO: FILS IMAGES, RWANDA

› *Ariane geeft uitleg over MakeWay aan journalisten.* FOTO: FILS IMAGES, RWANDA

› **Kijk voor meer informatie op onze website**

Intersectionaliteit

Intersectionaliteit maakt ons bewust van de samenhang tussen sociale identiteit en onze positie in de maatschappij en hoe dat kan verschillen per situatie. Onze sociale identiteit is opgebouwd uit verschillende categorieën zoals ras, klasse, geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, bekwaamheid, enzovoort. Intersectionaliteit is een analytisch raamwerk om te begrijpen hoe de aspecten van iemands sociale identiteit kunnen leiden tot verschillende vormen van discriminatie en privileges. Dit is deels afhankelijk van tijd en plaats. Bijvoorbeeld: een Ethiopische arts had status en aanzien als goed opgeleide vrouw in Addis Abeba. Dat is ze kwijt nu ze als vluchteling leeft in een AZC. Ze is nog steeds dezelfde vrouw, maar wordt nu anders beoordeeld en dat heeft effect op haar leven.

Kinderen en hun ouders leren alles over liefde, relaties en seksualiteit

"Ik kan er nu over praten"

HET VERHAAL VAN ICE

> *Ice met haar ouders.* FOTO'S: LEGHETVAST

"Mijn handicap is geen last maar een geschenk. Later wil ik die boodschap aan andere kinderen meegeven." Dat zegt Ice (16) uit Indonesië. Ze is ambitieus, leergierig en slim. En ze is geboren met een vergroeide ruggenwervel (scoliose).

Een lokale partnerorganisatie 'Yayasan Kita Juga' (SANKITA) van het Liliane Fonds geeft Ice het steuntje in de rug dat ze nodig heeft: lesmateriaal voor school en schoolmaaltijden, melk en extra vitamines. En fysiotherapie voor haar rug. Ice krijgt wat ze nodig heeft om te werken aan haar toekomst en gezond op te groeien. Je lichaam leren kennen hoort daarbij.

Daarom volgt Ice met haar klasgenoten het speciale lesprogramma 'My Body Is Mine'. Dat gaat over relaties, liefde, intimiteit en seksualiteit. Ice vertelt: "Ik leer hoe ik voor mijzelf moet zorgen. Ik kan er nu openlijk over praten. Alle kinderen met een handicap hebben het recht om dit te weten. Ik leer dat sommige lichaamsdelen niet door iemand anders aangeraakt mogen worden. Dat ik zelf bepaal wat er met mijn lichaam gebeurt. Ik kan mezelf nu beter beschermen."

Het project 'My Body is Mine' doorbreekt taboes en maakt kinderen weerbaar

Het project 'My Body is Mine' doorbreekt taboes en maakt kinderen weerbaarder. En dat is hard nodig want de kans om seksueel misbruikt te worden is voor kinderen met een handicap vier keer groter dan voor andere kinderen. "Mensen in Indonesië vinden seksuele voorlichting niet nodig voor kinderen met een handicap", zegt Nona Yabloy, projectmedewerker. "Maar elk kind heeft hier recht op. Wij vergroten hun kennis over gezondheid en seksualiteit. Zo kunnen ze beter voor zichzelf opkomen."

Ouders en leerkrachten betrokken

Voor veel ouders en leerkrachten is seksualiteit een lastig onderwerp om over te praten. Daarom krijgen zij hulp en leermiddelen om het onderwerp bespreekbaar en begrijpelijk te maken voor de kinderen. Ook de ouders van Ice. "We zijn uitgenodigd op school en kregen daar voorlichting", zegt haar moeder Kornelia. "Ik vind dit programma geweldig", vult vader Hendrikus aan. "Want het is in het belang van Ice. Ik maak me minder zorgen om haar nu ik weet dat ze voor zichzelf op kan komen."

> *"Ik bepaal zelf wat er met mijn lichaam gebeurt." Ice (rechts) uit Indonesië heeft een vergroeide wervelkolom. Samen met haar klasgenoten krijgt ze seksuele voorlichting.* FOTO: LEGHETVAST

> **Kijk voor meer informatie op onze website**

3 | Zo werken wij in Nederland

Ons werk voor ruim 57.000 kinderen met een handicap is alleen mogelijk dankzij de grote betrokkenheid van vele mensen die ons op uiteenlopende manieren ondersteunen: als vrijwilliger, bedrijf of als donateur. Bij alles wat we doen, is ons doel al onze supporters en donateurs zo veel mogelijk te betrekken op een manier die bij hen past. Een greep uit onze meest opvallende activiteiten in 2021:

Donateurs

We kunnen ons werk alleen blijven doen dankzij onze vele betrokken donateurs.

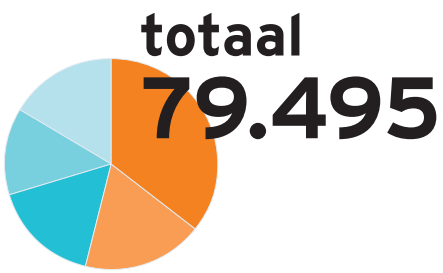

- tot 5 jaar donateur > 33%
- tot 10 jaar donateur > 15%
- tot 15 jaar donateur > 20%
- tot 20 jaar donateur > 14%
- langer dan 20 jaar donateur > 18%

We zijn ontzettend dankbaar dat zo veel mensen, vaak langdurig, ons werk steunen. Buitengewoon dankbaar zijn we voor die mensen die schenken via hun testament. Gezamenlijk dragen zij voor een belangrijk deel bij aan het verbeteren van de levenskwaliteit en toekomstkansen van kinderen en jongeren met een beperking in ontwikkelingslanden.

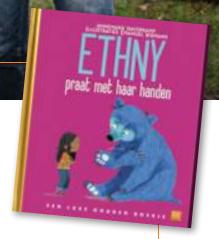

› *Auteur Annemarie Haverkamp en illustrator Emmanuel Wiemans zijn beretrots op het Gouden Boekje.* FOTO: JOHN VAN HAMOND

Goud in handen

Vol trots presenteerden we op 10 november in Amsterdam 'Ethny praat met haar handen', het derde deel in een serie Gouden Boekjes van de Liliane Fonds-kinderboekenreeks, in samenwerking met uitgeverij Rubinstein. Eerder verschenen 'Sempeta wil maar één ding worden …' en 'Aisha geeft nooit op!'.

Het Gouden Boekje vertelt over Ethny uit Guatemala en haar zoektocht naar contact met de buitenwereld. Het verhaal is geschreven door de met de Bronzen Uil bekroonde auteur Annemarie Haverkamp, Emanuel Wiemans tekende de kleurrijke illustraties en het luisterboek wordt voorgelezen door Fedja van Huêt, onze ambassadeur. Via onze campagne werd het boekje online, offline en via radiocommercials uitgebreid gepromoot.
Resultaat: Het boekje van Ethny is 2.708 keer besteld. De vooruitblik is dat de reeks komend jaar in de boekhandel komt.

Bewust van liefde, lijf en leden

Laura Honders, een van onze thema-adviseurs, vertelde op 18 maart in de uitzending van het RTL4-programma Koffietijd over ons project 'My Body is Mine' (lees meer op pagina 28-29). Zij, en andere collega's, gaven ook gastcolleges voor masterstudenten van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) en voor studenten van het African Studies Centre Leiden op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheidsrechten in relatie tot jongeren met een beperking. In september stond onze nieuwsbrief helemaal in dit teken.

Jong geleerd …

Ondanks alle coronabeperkingen konden onze vrijwilligers voor ruim 1.500 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs een gastles verzorgen over het Liliane Fonds. Die leerlingen hadden een primeur: de ontwerpbox. Daarmee gaan ze zelf aan de slag om een creatief antwoord te bedenken en te bouwen op de vraag: 'Hoe kan Sempeta meer bewegen?'
En in samenwerking met Nieuwsbegrip en Kidsweek ontwikkelden we lessen over Sempeta en Ethny, speciaal voor leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs bij wie we niet op bezoek konden komen.

› *Deze leerling is geconcentreerd aan de slag met de ontwerpbox.* FOTO: LILIANE FONDS

Een speciale special

Bij dagblad Trouw verscheen op 3 december, Internationale dag van Mensen met een Handicap, een special over het werk van het Liliane Fonds, met de titel 'Ik hoor erbij'. Via portretten van kinderen, persoonlijke verhalen van medewerkers en andere betrokkenen, vroegen we aandacht voor ons werk. Voor deze special werkten we nauw samen met onze Keniaanse strategische partnerorganisatie Cheshire Disability Services Kenya. Dit betekende de eerste mediaproductie op locatie sinds het begin van de coronapandemie.

› **Nieuwsgierig?** Scan de QR-code en lees de special online.

En dan is er … een donateursbijeenkomst!

Op 24 september genoten 74 donateurs met hun introducés tijdens een speciale bijeenkomst in de Van Nelle Fabriek in Rotterdam van een informatief programma over het werk van het Liliane Fonds, de behaalde resultaten en nieuwe ontwikkelingen. Een notaris gaf uitleg over schenken met belastingvoordeel en geven via het testament. Onze medewerkers deelden boeiende verhalen over het werk in het veld. Regelmatig organiseren we kleinschalige regionale bijeenkomsten om donateurs te informeren over het werk en de ontwikkelingen, met elkaar in gesprek te gaan en vragen te beantwoorden.

› *Géke Appeldoorn (adviseur Organisatie Ontwikkeling) vertelt over de werkwijze van het Liliane Fonds.* FOTO: LILIANE FONDS

De stem van onze achterban

In 2021 zijn we gestart met het Liliane Panel. We hebben een oproep gedaan aan mensen die zich verbonden voelen met het Liliane Fonds om mee te denken en hun visie te geven over vraagstukken uit onze organisatie. Als eerste namen de panelleden de Nieuwsbrief onder de loep. Ze geven het magazine een prachtig rapportcijfer, een 8,1! Ruim de helft las bijna de hele Nieuwsbrief. De verhouding tekst en beeld werd goed beoordeeld. En als mensen zich afmelden dan is dat omdat ze de papieren versie niet duurzaam vinden en zonde van de kosten.

LILIANE PANEL
PAPIEREN NIEUWSBRIEF

228 PANELLEDEN | NOVEMBER 2021

Liliane Fonds Panel

In opdracht van team communicatie is er onderzoek gedaan naar de papieren nieuwsbrief die onder 90.000 mensen wordt verspreid. Met het onderzoek willen we tot verbetering van de inhoud en groei van het aantal donaties en abonnees komen. Er is gekeken naar de vorm van het drukwerk, leesgedrag, waardering en de motivaties om te doneren. Hieronder zijn de belangrijkste inzichten op een rij gezet.

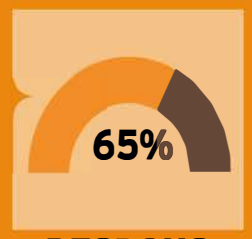

RESPONS

SCORE

BETROKKEN

FREQUENTIE: Het merendeel vindt de verschijningsfrequentie van 1x per kwartaal goed.

ELEMENTEN: Men is het meest tevreden over de afbeeldingen, het taalgebruik en de verhouding tekst en foto's.

RUBRIEKEN: Minstens de helft leest alle rubrieken altijd of regelmatig. Het item 'schakels' wordt het minst vaak gelezen. Deze rubriek komt te vervallen in de volgende editie. Er komt nog meer focus op de resultaten en de kindverhalen.

AFMELDREDENEN: De belangrijkste redenen voor mensen om zich af te melden voor de papieren nieuwsbrief, is dat ze de papieren versie niet duurzaam vinden, het zonde vinden van het papier en de verzendkosten.

KANSEN: Het gebruik van QR-codes biedt kansen. Deze worden de komende tijd meer gebruikt. Er wordt getest met verschillende varianten en oproepen.

Samenwerkingsverbanden

We werken samen met uiteenlopende organisaties die zich, elk op eigen wijze, met ons willen inzetten voor mensen met een beperking of voor kwetsbare kinderen. In onze samenwerkingsverbanden streven we ernaar dat beide partijen er voordeel bij hebben.

Een greep uit de organisaties waar we in 2021 mee samenwerkten:

ONTWIKKELINGSORGANISATIES

- Met **Enablement** werken we aan gezinsgerichte kinderrevalidatie, met als doel de mogelijkheden van kinderen te verbeteren.

- Onze strategische partnerorganisaties in Ethiopië, Oeganda, Zambia en Zimbabwe zijn onderdeel van het netwerk van **Leonard Cheshire Disability**, een Engelse organisatie die onze partner is sinds 2008.

- In de landen waar we actief zijn, werken we zo veel mogelijk samen met andere internationale organisaties die zich bezighouden met de situatie van kinderen met een beperking, bijvoorbeeld **Christian Blind Mission (CBM)** en **Humanity & Inclusion**.

- Het Liliane Fonds maakt sinds 2019 deel uit van het **CBR Global Network (CGN)**. Bij dit wereldwijde netwerk zijn ook andere organisaties aangesloten die zich inzetten voor de beschikbaarheid van 'Community Based Rehabilitation' (CBR). Door samen op te trekken kunnen we nog breder en internationaler werken aan onze doelstellingen.

- Vanuit ditzelfde oogpunt nam het Liliane Fonds in 2020 de verantwoordelijkheid over voor het internationale onlinetijdschrift **'Disability, CBR and Inclusive Development' (het DCID Journal)**. Dit tijdschrift brengt vier keer per jaar nieuwe kennis, (beleids-) ontwikkelingen of opvattingen over deze onderwerpen naar een internationaal publiek van hulpverleners, betrokken organisaties en beleidsmakers.

- Het Liliane Fonds participeert actief in de **Dutch Coalition on Disability and Development (DCDD)**, een netwerk van organisaties die zich bezighouden met inclusie van mensen met een beperking in ontwikkelingslanden. DCDD richt zich op het beïnvloeden van beleid (onder andere van de Nederlandse overheid en Europese Commissie) met als doel dat beleid en uitvoering toegankelijker worden voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld ten aanzien van noodhulp en werk en inkomen.

Het Liliane Fonds is sinds 2000 een van de vaste begunstigden van de Nationale Postcode Loterij. In 2021 was de hoogte van de jaarlijkse bijdrage 1,35 miljoen.

In 2021 hebben we een update gegeven aan onze donateurs en relaties over projecten die in het verleden volledig gefinancierd zijn door de Nationale Postcode Loterij. In het bijzonder hebben we in de juni-editie van onze papieren nieuwsbrief het Centro Ann Sullivan in Peru onder de aandacht gebracht bij onze achterban. Dit centrum biedt vakopleidingen aan jongeren met een handicap en begeleidt hen naar werk en een zelfstandig bestaan. Dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij kon de school in 2002 haar huidige onderkomen bouwen, uiteraard compleet toegankelijk voor mensen met een beperking. Bij de bouw werden ook leerlingen betrokken.

MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

Het Liliane Fonds kan al jaren rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak in Nederland. Ook in 2021 werkten we veel samen met bedrijven, stichtingen en vermogensfondsen. Deze samenwerking en hun betrokkenheid is erg belangrijk voor ons. Daarnaast ontvingen we de zeer gewaardeerde steun van scholen, verenigingen en liefdadigheidsorganisaties. In het bijzonder konden we het afgelopen jaar rekenen op de steun van de volgende maatschappelijke partners:

- Dankzij de **AFAS Foundation** brengen we in Kameroen met de Cameroon Baptist Convention Health Service (CBCHS) de revalidatiezorg naar een hoger niveau, via het project Zorgkompas. Samen garanderen we kwalitatief goede revalidatiezorg voor mensen met een handicap, in het bijzonder kinderen. Zie pagina 16. De Kameroense minister van Sociale Zaken, Pauline Irène Nguene, heeft aangegeven zich persoonlijk en ministerieel in te zullen zetten voor dit project.

- **Sligro Food Group Nederland** verkoopt een speciaal Liliane Fonds-kerstpakket. Een deel van de opbrengst daarvan doneert Sligro aan ons. Ook dragen medewerkers een klein deel van hun salaris af voor verschillende goede doelen waaronder het Liliane Fonds.

- **Livit** is gespecialiseerd in orthopedische hulpmiddelen en is actief partner van het Liliane Fonds om de kwaliteit van orthopedische hulpmiddelen in heel Rwanda op een verantwoord niveau te krijgen door materiaal, kennis en expertise aan onze partner in Rwanda ter beschikking te stellen. Er is inmiddels een hechte band ontstaan tussen de medewerkers van Livit en onze partner in Rwanda. De kwaliteit van de orthopedische hulpmiddelen is inmiddels in heel Rwanda sterk gestegen.

> Kijk voor meer informatie op onze website

> *Livit: Emerance aan het werk.* FOTO: CHRIS KORSTEN

- **Hanssen Footcare** ondersteunt een groot aantal kinderen met een beperking in India.
- De **Paul Foundation** ondersteunt al vele jaren projecten voor kinderen en jongeren met het syndroom van Down in Indonesië, de Filippijnen en Bangladesh. Hierdoor zijn inmiddels al duizenden kinderen met het syndroom van Down beter geholpen en is voorlichting gegeven aan ouders, familie en buren.
- Werkgevers kunnen hun personeel een **Tinteling** (digitale cadeaubon) cadeau doen. Het Liliane Fonds is een van de goede doelen waar de Tinteling aan uitgegeven kan worden.
- Samen met het **Nederlands kenniscentrum voor seksualiteit** en de **Rutgersstichting** werken we aan het programma 'Body Talk' in Vietnam, de Filippijnen en Indonesië. Dit programma is erop gericht om de seksuele en relationele vorming van kinderen en jongeren met een beperking te verbeteren.
- **Gaston Schul** draagt bij aan twee verschillende projecten in India en Kameroen.
- Ook werkten we in 2021 samen met onder meer **Summerfund**, **Claeren Risicobeheersers**, **NICA Recycle** en **Stichting Fokus Exploitatie**.

SAMENWERKINGEN MET UNIVERSITEITEN EN ONDERWIJSINSTELLINGEN

Het Liliane Fonds zoekt actief de samenwerking met universiteiten. Het levert ons de wetenschappelijke onderbouwing op van de activiteiten die we financieren en ontwikkelen.

- Sinds 2010 zijn we partner in het **Advanced Master in International Developmentprogramma (AMID)** van de Radboud Universiteit. Trainees van de postdoctorale opleiding AMID brengen voor het Liliane Fonds, naast een divers netwerk, actuele kennis mee op relevante onderwerpen, zoals armoede, ongelijkheid, inclusie, maar ook samenwerking met het bedrijfsleven en overheid.

In 2021 namen we deel aan een onderzoek naar de invloed van COVID-19 op het werk van lokale partners van Nederlandse ontwikkelingsorganisaties. Daaruit bleek dat veel lokale organisaties nieuwe manieren zochten en vonden om hun werk voort te zetten ondanks complete en vaak langdurige lockdowns.

Daarnaast werken we samen in het vierjarig leertraject 'Breaking down Barriers', zie pagina 22.

- Sinds 2020 werken we samen met Radboud University Medical Center, Levy Mwanawasa Medical University (LMMU) Zambia en onze partners in Zambia voor het ontwikkelen van een training rondom gezondheid van mensen met een verstandelijke beperking. Dit project loopt nog tot 2024.

In samenwerking met de London School of Hygiene and Tropical Medicine vormden we in 2020 en 2021 een consortium met lokale partners in Guatemala om de toegang tot hulpmiddelen voor mensen met een beperking te onderzoeken met ondersteuning van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Met deze informatie gaan onze lokale partners lobbyen bij hun overheid en inspelen op wat nodig is voor kinderen met een beperking. Het onderzoek is afgerond en het rapport gedeeld met de WHO. Het Liliane Fonds heeft meegewerkt aan een artikel over de uitkomsten, dat in het voorjaar van 2022 is verschenen.

Oprechte aandacht
brengt ons dichter bij elkaar

› *Karolien Lahnstein, teamleider Donateursbeheer.*
FOTO: RONNIE DANKELMAN

Het contact begint vaak met een eenvoudige vraag en eindigt bijna altijd in een persoonlijk gesprek

Echt luisteren. Met volle aandacht. De tijd nemen voor een gesprek. Dat vindt Karolien Lahnstein het mooiste onderdeel van het werk bij team donateursbeheer van het Liliane Fonds. Ze is teamleider, alweer 4 jaar. Kwaliteit gaat bij haar altijd voor kwantiteit. Bij het hele team trouwens. Dat levert de mooiste gesprekken en een langdurige relatie met onze donateurs op.

Voor vragen en advies
Team donateursbeheer bestaat uit zes personen, inclusief Karolien, die allemaal parttime werken. Via e-mail, telefoon en per brief beantwoorden ze vragen over het donateurschap, of over het aanpassen van bedragen. Ook denken ze mee over hoe het beter kan voor de donateur. Karolien legt uit: "Met een periodieke schenkingsovereenkomst bijvoorbeeld kan een donateur gebruikmaken van belastingaftrek. We begeleiden ook bij het regelen ervan."

Betrokken team
Het contact begint vaak met een eenvoudige vraag en eindigt bijna altijd in een persoonlijk gesprek. "Laatst belde een oude dame. Ze begreep iets niet helemaal. Dan neem ik graag de tijd om het haar rustig uit te leggen. Al snel vertelde ze over haar kleindochters. En over hoe haar man het vroeger allemaal regelde. Een ontroerend kijkje in haar leven. Dan deel ik ook mijn ervaringen. Alleen door je kwetsbaar en open op te stellen ontstaat er zo'n mooie verbinding. We hebben een fijn team, we werken allemaal op deze manier."

Afstand overbruggen
Een klacht vindt Karolien ook een mooie kans: "Juist als iemand boos is luister ik extra goed. Ik probeer het gevoel om te keren, de slechte ervaring om te zetten naar een goede band. Als een donateur bijvoorbeeld wil opzeggen, vind ik het belangrijker dat hij een goed gevoel overhoudt aan het gesprek dan dat hij bij ons blijft. De kans is dan namelijk veel groter dat hij ooit weer bij ons terugkomt. En wij leren waarom iemand opzegt."

HET VERHAAL VAN JUAN

› *Juan op schoot bij Tessa de Goede. Hier is hij nog niet geopereerd, maar al wel aangesterkt, dankzij een speciale drinkfles.*
FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Vroege start behandeling maakt het verschil

Hoe eerder een kind met een handicap in beeld is bij onze partnerorganisaties en start met een behandeltraject, hoe groter de kans op succes. In sommige gevallen is die vroege signalering letterlijk levensbepalend. Daarom willen we de komende jaren nog meer inzetten op het bereiken van baby's, peuters en kleuters.

Zoals bij kinderen die worden geboren met schisis, de verzamelnaam voor een gespleten gehemelte, lip en kaak. Omdat deze baby's grote moeite hebben met drinken, raken ze na hun geboorte vaak snel ondervoed. Soms met dodelijke afloop.

Straf
Juan (3) uit Guatemala werd geboren met deze aandoening. Volgens sommige mensen was dat een straf van God. Zulke reacties deden zijn moeder Maria veel pijn en gaven haar een groot schuldgevoel. Gelukkig waren er ook mensen die Maria steunden. Via een familielid kwam ze in contact met TESS Unlimited, partnerorganisatie van het Liliane Fonds en gespecialiseerd in de behandeling van schisis.

Twee weken was Juan pas, toen hij voor het eerst werd onderzocht door een medewerker van TESS Unlimited. Geen moment te vroeg, want hij kon nauwelijks drinken en was erg

Maria werd uitgenodigd voor bijeenkomsten voor lotgenoten. Daar voelde ze zich gehoord, gesteund en kreeg ze nieuwe hoop.

verzwakt. Van TESS Unlimited kreeg hij direct een speciale fles en poedermelk waarmee hij kon drinken. Dat redde Juan en hij knapte op. Maria werd uitgenodigd voor bijeenkomsten voor lotgenoten. Daar voelde ze zich gehoord, gesteund en kreeg ze nieuwe hoop.

Operatie geslaagd
Om de aandoening blijvend te verhelpen, had Juan een operatie nodig. Door de coronamaatregelen in Guatemala kon de operatie lange tijd niet worden uitgevoerd. Eindelijk, na ruim een jaar wachten, werd Juan in maart 2021 met succes geopereerd. Tot grote blijdschap van Maria, die ziet hoe haar zoon groeit en zich ontwikkelt. Samen gaan ze nu regelmatig voor controle en verdere revalidatie naar TESS Unlimited.

› *Operatie geslaagd! Juan ontwikkelt zich nu voorspoedig.*
FOTO: TESS UNLIMITED

TESS Unlimited

Zo'n 12 jaar geleden begon de Nederlandse Tessa de Goede in haar nieuwe thuisland Guatemala TESS Unlimited, een organisatie met een roeping: kinderen helpen die geboren zijn met schisis. Er was op dat moment geen instantie die deze kinderen hielp. Terwijl de behoefte aan hulp groot was, zo wist Tessa.

Het verhaal van Juan en zijn moeder Maria is exemplarisch, vertelt Tessa: "Maria was erg bezorgd toen ze belde. Ze had geen idee hoe ze hem kon helpen. Dat geldt eigenlijk voor alle moeders die bij ons binnenkomen met hun pasgeboren kindje. Ze weten niet wat te doen. Meestal weten ze ook niets over schisis en wat eraan gedaan kan worden."

Hoeveel kinderen haar organisatie in 12 jaar al geholpen heeft? Het aantal ligt rond de 2.400. "We krijgen geen steun van de overheid. Ons werk zou onmogelijk zijn zonder de steun vanuit Nederland via het Liliane Fonds."

› *Samen met MIVA zorgde CHAI dat mensen in afgelegen gebieden in India voorlichting kregen over hoe ze besmetting met COVID-19 kunnen voorkomen.* FOTO: CHAI

> *Vrijwilliger Els van Doren geeft voorlichting aan kinderen bij de bibliotheek in Beek (Limburg).* FOTO: LILIANE FONDS

4 | Onze organisatie

In 2021 waren veel coronamaatregelen nog steeds van kracht en dit heeft impact gehad op ons allemaal. Daarom zijn we extra trots op hoe we in deze omstandigheden met elkaar en met onze partnerorganisaties hebben samengewerkt en dat we samen ook in deze tijden weer veel hebben kunnen bereiken. Belangrijke stap was het afronden van ons meerjarenbeleidsplan 2022-2025 'Groots denken, Pragmatisch doen'.

Eind 2021 werden ook de uitkomsten van ons cultuuronderzoek bekend. Als sterke punten van onze organisatie kwamen naar voren (maatschappelijke) betrokkenheid, missiegericht, waardering voor medewerkers en enthousiasme en passie. Ook hebben we nu beter inzicht in verbeterpunten, zoals afdeling overstijgende samenwerking en interne communicatie, waar we mee aan de slag gaan.

In 2021 zijn we ons gaan voorbereiden op het beter faciliteren van hybride werken. De eerste stappen zijn gemaakt om hybride werken, ook postcorona, de standaard te laten zijn. Een grote meerderheid van de organisatie heeft aangegeven 50% van de werktijd thuis te willen werken. Met het hybride werken combineren we de voordelen van het thuiswerken met het werken op kantoor.

Onze mensen vormen het kloppend hart van onze organisatie: met veel betrokkenheid zet iedereen zich in voor onze mooie missie

Onze mensen

Onze mensen vormen het kloppend hart van onze organisatie: met veel betrokkenheid zet iedereen zich in voor onze mooie missie. Trots zijn we dan ook op de score van een 8,0 in het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in 2021 is uitgevoerd. Bij het Liliane Fonds overtreft het aantal vrijwilligers het aantal medewerkers in vaste dienst. Soms worden vrijwilligers medewerkers en sommige medewerkers worden na hun uitdiensttreding vrijwilliger. Onze betrokkenheid bij onze missie verbindt ons en overbrugt met gemak de fysieke afstand die door het vele thuiswerken is ontstaan.

Medewerkers vaste dienst

- Het gemiddelde aantal fte's over 2021 was 56, een stijging ten opzichte van vorig jaar, voornamelijk doordat enkele collega's in dienst zijn gekomen voor ons MakeWay-programma dat gefinancierd is door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
- De salarissen van de medewerkers worden vastgesteld op basis van functiegroepen. Elk functieprofiel wordt op basis van een aantal vaste criteria gewaardeerd en ingedeeld in een functiegroep.
- Geen van de werknemers van het Liliane Fonds is buiten Nederland werkzaam.

Vrijwilligers

Zonder de belangeloze inzet van 102 vrijwilligers kan het Liliane Fonds niet functioneren. In 2021 viel voor veel vrijwilligers het werk enigszins stil. Een aantal vrijwilligers is vorig jaar gestopt om uiteenlopende redenen. Gelukkig zijn de meeste vrijwilligers bij ons gebleven en er zijn zelfs nieuwe vrijwilligers bijgekomen. Eind 2021 waren er 35 bureau-vrijwilligers, 32 regiovrijwilligers en 35 oproepvrijwilligers actief. Zij zijn onderdeel van onze organisatie en dragen bij aan onze resultaten.

Ambassadeurs

Onze ambassadeurs vragen, elk op hun eigen manier en vanuit hun specifieke achtergrond, aandacht voor de situatie van kinderen met een beperking in de armste landen van de wereld en voor het werk van het Liliane Fonds. Onze ambassadeurs in 2021 waren:

> Fedja van Huêt acteur

FOTO: JOHN VAN HAMOND

FOTO: MONA VAN DEN BERG

> Jetta Klijnsma
Commissaris van de Koning in Drenthe

Jetta Klijnsma: *"Ruim 10 jaar ben ik nu ambassadeur van het Liliane Fonds en het motief daarvoor is helder: ik ben zelf spastisch, maar ik maak in Nederland deel uit van een inclusieve samenleving en mag van veel voorzieningen gebruikmaken. In landen waar het Liliane Fonds actief is, is dat veel moeilijker. De inclusieve samenleving - iedereen doet mee! - moet ook in deze landen gestalte krijgen. Het Liliane Fonds helpt dit waar te maken."*

› *Paul (10) uit Kameroen heeft een hersenbeschadiging. Fysiotherapeut Isaac en CBR-veldwerker Sonia onderzoeken hem thuis.* FOTO: CBCHS

Processen en procedures

Integriteit
Het allerbelangrijkste is om te voorkomen dat grensoverschrijdend gedrag zich voordoet. Als het zich onverhoopt toch voordoet, moet voor iedereen - medewerkers en vrijwilligers en externen - duidelijk zijn waar je terechtkunt om dit op een veilige en laagdrempelige manier te melden en te bespreken. Daarnaast moet je er ook van op aan kunnen dat wij er als organisatie op een serieuze en integere manier mee omgaan, én dat we (machts)misbruik en wangedrag niet tolereren.

In onze organisatie hebben we zowel op het gebied van preventie als voor het melden van (machts)misbruik en wangedrag een aantal zaken goed geregeld. Maar er is ook nog werk aan de winkel. Zo zijn we bezig de diverse (klachten)regelingen te verduidelijken en de onderlinge samenhang te verbeteren. Daarnaast gaan we regelen dat het doen van een melding nog laagdrempeliger kan – ook voor mensen uit het buitenland.

Preventie
Het Liliane Fonds heeft een integriteitsbeleid. Doel hiervan is om het integriteitsbewustzijn en het (moreel) verantwoord handelen van medewerkers te bevorderen en om daarmee medewerkers en ook mensen buiten onze organisatie te beschermen tegen misstappen en misstanden, en de garantie te bieden dat ieders rechten in het geval van integriteitsschendingen worden gerespecteerd.

Belangrijke pijler in dit beleid is preventie. Daarvoor hebben we een 'Child Protection Policy', werken we met een gedragscode (die iedere medewerker, iedere vrijwilliger en iedereen die we inhuren ondertekent), vragen we in de werving- en selectieprocedure referenties op en voor alle medewerkers hebben we een VOG (Verklaring omtrent het Gedrag). Daarnaast organiseren we jaarlijks 'awareness sessies'. Het bespreekbaar maken van integer handelen, het zorgvuldig afwegen van de rechten en belangen van alle betrokkenen is van groot belang. Deelname aan één bijeenkomst per jaar is voor alle medewerkers verplicht. In 2021 stonden onder andere genderidentiteit en hoe om te gaan met 'fout geld' op het programma.

Medewerkers en vrijwilligers van Liliane Fonds en MIVA hebben beiden toegang tot een externe onafhankelijke vertrouwenspersoon die gecertificeerd is. Om hier bekendheid aan te geven schrijft zij elk half jaar een blog op ons intranet. We rapporteren het totaal aantal meldingen dat binnen een kalenderjaar is gedaan en maken geen onderscheid tussen de organisaties. In 2021 heeft de externe vertrouwenspersoon geen (vorig jaar vijf) verzoeken voor ondersteuning uit de totale organisatie ontvangen. Via de externe vertrouwenspersoon kan ook een melding conform de klokkenluidersregeling worden gedaan. Hiervan is in 2021 geen gebruikgemaakt.

› *Grace uit Kameroen groeit als kool en heeft dus regelmatig nieuwe krukken nodig. Als gevolg van de pandemie duurde dat wat langer, maar nu kan ze weer samen met haar moeder op pad.* FOTO: CBCHS

We willen niet alleen seksueel misbruik en andere vormen van psychisch en fysiek geweld voorkomen, maar ook slechte medische zorg of opvoedkundige problematiek

Een tweede pijler van ons integriteitsbeleid is signalering en handhaving. Als je melding wilt doen van grensoverschrijdend gedrag, hoe doe je dat dan? En wat gebeurt er dan met je melding? MIVA en het Liliane Fonds hebben hiervoor verschillende regelingen: een algemene klachtenregeling, een klachtenregeling ongewenst gedrag en een klokkenluidersregeling. Deze regelingen zijn ook gepubliceerd op onze websites. Daarnaast kunnen medewerkers voor advies en ondersteuning terecht bij een onafhankelijke, externe vertrouwenspersoon. Klachten kunnen worden ingediend bij voorlichting@lilianefonds.nl of complaints@lilianefonds.nl

In 2021 zijn zes kritische opmerkingen en klachten uit Nederland geregistreerd in relatie tot fondsenwerving. Deze opmerkingen of klachten gingen over de huis-aan-huiswerving of andere contactmomenten met (potentiële) donateurs. Alle meldingen konden worden afgehandeld met een toelichting, of een excuus en herstel van de fout. Wanneer het huis-aan-huiswerving betrof, werd de klacht ook gemeld aan het betreffende wervingsbureau en waar nodig correcte opvolging of verbetering gevraagd.

Een casus uit 2020, bestaande uit twee officiele meldingen over mogelijke fraude en wangedrag bij een van onze strategische partnerorganisaties, werd in 2021 afgerond. Wij hebben deze meldingen serieus genomen en de grondslag en juistheid van de aangevoerde klachten laten onderzoeken door een externe onafhankelijke partij. De uitkomsten van deze onderzoeken hebben ertoe geleid dat het Liliane Fonds heeft besloten vanaf januari 2022 de samenwerking met deze partnerorganisatie te beëindigen.

Ook heeft het Liliane Fonds één interne klacht ontvangen die inhoudelijk werkgerelateerd was. Hiervan is de oorzaak achterhaald en opgevolgd. Deze klacht is volgens procedure afgehandeld.

Het Liliane Fonds heeft een klachtencommissie voor ongewenst gedrag. Deze heeft in 2021 geen klachten ontvangen.

Beschermen van 'onze' kinderen
Voor alle kinderen is het van belang op te groeien in een veilige omgeving en zeker voor de meest kwetsbare kinderen in Afrika, Zuid-Amerika en Azië. We willen niet alleen seksueel misbruik en andere vormen van psychisch en fysiek geweld voorkomen, maar ook slechte medische zorg of opvoedkundige problematiek.

Al onze partners hebben beleid en procedures op het gebied van kindveiligheid. In 2021 hebben we een aangepaste werkwijze ontwikkeld waarmee onze partners onze 'Child Protection Policy' verder kunnen verbeteren. Het gaat om voorlichting, training, uitwisselen van kennis en ontwikkelen van procedures, meldpunten en bijvoorbeeld vragenlijsten. In eerste instantie testen we deze aangepaste werkwijze met onze partners in Kameroen en Bangladesh. Samen 'vertalen' we het naar de lokale situatie. Onze strategische partnerorganisaties informeren en trainen vervolgens hun netwerk van veldwerkers en andere professionals. Zo ontstaat per land een netwerk waarin de partners elkaar ondersteunen om de veiligheid van kinderen te waarborgen. Op basis van de ervaringen passen we de werkwijze waar nodig aan, waarna al onze strategische partners ermee aan de slag kunnen.

Risico- en kwaliteitsmanagement
Organisaties veranderen altijd, net als de wereld om ons heen. Daardoor ontstaan nieuwe risico's, of verandert de risico-inschatting. Ook

› *Moeders en hun kinderen tijdens een bijeenkomst over seksuele en reproductieve rechten in Bangladesh.*
FOTO: CHIARA BELTRAMINI

in 2021 hebben we de jaarlijkse risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse vergroot het risicobewustzijn en helpt ons om tijdig en adequaat te reageren als de risico's zich daadwerkelijk voordoen.

De grootste risico's voor het Liliane Fonds vormen imagoschade, cybercrime, betrouwbaarheid data, integriteit en reizigersveiligheid. Daarbij hebben we geconcludeerd dat we adequate beheersmaatregelen hebben en dat waar nodig stappen zijn gezet om zowel in beleid als praktijk risico's nog verder te ondervangen.

Het Liliane Fonds houdt zich aan de codes en richtlijnen die zijn opgesteld door Goede Doelen Nederland, voldoet aan de eisen en richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving en heeft een ANBI-status.

Monitoring van lokale partners
Het Liliane Fonds schrijft de strategische partnerorganisaties niet voor hoe zij moeten werken. Wel zijn er minimale eisen waaraan zij moeten voldoen op het gebied van bedrijfs-voering, kennis en werkwijze. Dit monitoren we aan de hand van werkbezoeken, rapportages, auditrapporten en evaluaties. We sluiten een meerjarige partnerovereenkomst af met de strategische partnerorganisatie, en daarbinnen jaarcontracten en contracten voor specifieke projecten. Deze zijn gebaseerd op een kritische beoordeling van de aanvragen en budgetten. De strategische partnerorganisatie doet hetzelfde met de partnerorganisaties. Gedurende het jaar bekijken we hoe elke strategische partnerorganisatie uitvoering geeft aan de doelstellingen van het programma.

We voeren eens in de paar jaar een organisatie-assessment uit, ontvangen standaard jaarlijks auditrapporten en hebben vaak contact met onze partners via telefoon, e-mail en videobellen.

In 2021 zijn 7 assessments uitgevoerd, specifiek gericht op organisatieaspecten van

strategische partnerorganisaties. Vanwege de reisbeperkingen hebben we in 2021 waar mogelijk gebruik gemaakt van ons netwerk van lokale consultants om assessments en evaluaties uit te voeren als daar aanleiding voor was. De strategische partnerorganisatie beoordeelt op haar beurt vooraf de kennis en vaardigheden van de uitvoerende partnerorganisaties. Ook zij worden gescreend op een aantal criteria en ze stellen, indien nodig, samen met de strategische partnerorganisatie een ontwikkelplan op.

Iedere strategische partnerorganisatie is verplicht de jaarrekening door een gecertificeerde accountant te laten controleren, aan de hand van door het Liliane Fonds opgestelde richtlijnen. De strategische partnerorganisatie bepaalt wanneer ook voor uitvoerende partnerorganisaties een externe accountantscontrole verplicht is. Alle samenwerkingsovereenkomsten tussen het Liliane Fonds en de strategische partnerorganisatie en tussen de strategische partnerorganisatie en de partnerorganisatie bevatten een paragraaf over onregelmatigheden en de te ondernemen stappen bij mogelijk misbruik van fondsen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Het Liliane Fonds hecht aan een duurzame bedrijfsvoering en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Dit is verankerd in de bedrijfsvoering van de organisatie door bijvoorbeeld het scheiden van afval, het inkopen van gecertificeerd papier, het stimuleren van reizen met openbaar vervoer et cetera. In 2021 is het dak van het pand gerenoveerd en zijn er zonnepanelen geplaatst. Tevens zal door het hybride werken het aantal reisbewegingen beperkt worden. Daarnaast stimuleren we papierloos werken, wat zeker sinds het hybride werken heeft geleid tot minder papierverbruik.

De Ondernemingsraad (OR) vertegenwoordigt de medewerkers en vrijwilligers van het Liliane Fonds en MIVA. In 2021 bestond de OR uit zeven leden: vijf vertegenwoordigers van het Liliane Fonds en twee van MIVA. Gedurende het jaar is de samenstelling gewijzigd naar zes vertegenwoordigers van het Liliane Fonds en een van MIVA. De OR is in 2021 dertien keer bijeengeweest. De Overleg Vergadering met de directeur-bestuurder heeft elf keer plaatsgevonden.

Hybride werken
De belangrijkste instemmingsaanvraag betrof het beleid hybride werken. Iedereen krijgt de vrijheid om afwisselend op kantoor en thuis te werken, met als uitgangspunt minimaal 50% op kantoor. De behandeling van deze instemmingsaanvraag is begin 2022 afgerond. In 2021 is ook een instemmingsaanvraag voorbereid voor het programma van eisen voor de herinrichting van ons kantoor om hybride werken te faciliteren. Het gaat onder andere over het realiseren van flexibele werkplekken, meer overlegruimtes en ruimtes waar hybride vergaderd kan worden.

De structuur van de afdeling Internationale Partnerschappen en Projecten (IPP) is in 2021 aangepast. Een aantal medewerkers van de afdeling directie is toegevoegd aan IPP, medewerkers zijn herverdeeld over de teams binnen IPP en de taakinvulling van een aantal medewerkers is veranderd. De OR heeft hierover positief geadviseerd.

In 2021 vond een cultuuronderzoek plaats. De OR was nauw betrokken bij de inventarisatie van de huidige en gewenste cultuur en is betrokken bij de vervolgstappen.

De afwezigheid wegens ziekte van de Directeur-bestuurder heeft ertoe geleid dat de Raad van Toezicht heeft besloten tot aanstelling van een interim-bestuurder die goed bekend is met zowel MIVA als het Liliane Fonds. De OR heeft hierdoor op een goede wijze zijn werkzaamheden kunnen voortzetten.

Het Liliane Fonds hecht aan een duurzame bedrijfsvoering en maatschappelijk verantwoord ondernemen

5 | Vooruitblik

Plannen en doelen voor 2022

COVID-19 zal gevolgen blijven hebben voor de kinderen, onze programma's en onze manier van (samen)werken. We weten inmiddels dat dat ons er niet van weerhoudt om afstanden te overbruggen en mooie resultaten neer te zetten. In 2022 starten we met de uitvoering van ons meerjarenbeleidsplan 2022-2025: 'Groots denken, Pragmatisch doen'. Een plan vol ambities om de kwaliteit en effectiviteit van ons werk verder te verbeteren.

Groots denken, pragmatisch doen

Sinds 1980 hebben we veel bereikt, maar we zijn nog niet klaar en we dagen onszelf graag uit.

In 2025:
- Ondersteunen we jaarlijks tussen de 70.000 en 75.000 kinderen met hoogwaardige zorg op maat
- Werken we in ten minste 10 landen met effectieve lokale netwerken
- Voeren we samen met onze strategische partnerorganisaties een duidelijke lobbyagenda gericht op *'linking local to global'*
- Zijn we een sterk merk met veel draagvlak in de Nederlandse samenleving
- Zijn we een deskundige en betrouwbare samenwerkingspartner in het internationale werkveld
- Halen we een groter aandeel van onze inkomsten uit institutionele fondsenwerving
- Blijven we een goede werkgever, is ons personeelsbestand diverser en hebben we de mogelijkheden en middelen om ons werk goed te doen

Onze belangrijkste doelen voor 2022

1. KWALITEITSVERBETERINGEN
Het Liliane Fonds richt zich op een van de meest kwetsbare doelgroepen: kinderen en jongeren met een beperking in een arme omgeving. Daarom stellen we hoge eisen aan de kennis en vaardigheden van onze partnerorganisaties en investeren we in het verder verbeteren daarvan.

Vroege diagnose
Hoe vroeger de diagnose bij een kind met een beperking wordt gesteld, hoe eerder we kunnen beginnen met de juiste ondersteuning en hoe beter de kwaliteit van leven zal worden. Nu is slechts 8% van de kinderen in ons programma jonger dan 5 jaar. Dat willen we naar 10 tot 15% brengen door onze partnerorganisaties te stimuleren jongere kinderen op te nemen in onze programma's.

Betrouwbare data
Vastleggen hoeveel kinderen we ondersteunen of hoeveel veldwerkers we trainen zegt onvoldoende over de kwaliteit en het effect van ons werk. We willen meer inzicht in de resultaten. In 2022 bekijken we welke data we nodig hebben, wat ontbreekt en hoe we dat op een efficiënte manier kunnen verzamelen en vastleggen, rekening houdend met de beschikbare tijd en behoefte van onze partnerorganisaties.

Meerjarenprogramma's
Structurele veranderingen in de omgeving van een kind kosten tijd. In 2022 gaan we over van jaarplannen naar meerjarenprogramma's. Daardoor vermindert de administratieve last voor de partnerorganisaties en is er meer ruimte om structurele verbetering in de levens van de kinderen met een beperking te realiseren. We starten in Kenia en Oeganda en breiden al lerend van de ervaringen uit naar meer landen.

2. NETWERK UITBREIDEN

De komende jaren vergroten we ons netwerk van (inter)nationale experts op onze thema's en brengen partnerorganisaties in contact met kennisinstituten, zoals universiteiten, trainingscentra en zorginstellingen. We zorgen voor kennisuitwisseling tussen onze partners en stimuleren NGO's zonder specifieke focus op (kinderen met) een handicap om ook hun programma's inclusiever te maken. Zo geven we onze rol als kennismakelaar vorm en inhoud.

Belangenbehartiging

We gaan de rechten en wensen van kinderen met een beperking actief onder de aandacht brengen bij beleidsmakers. Samen met onze partnerorganisaties stellen we een internationale lobbyagenda op. Omdat we lid zijn van verschillende internationale allianties, kunnen we zaken agenderen en deuren openen. Ook hebben wij toegang tot belangrijke beleidsmakers in de EU, WHO of VN.

3. VERSTERKEN VAN ONZE POSITIE

We willen kwalitatieve, individuele hulp aan kinderen bieden én structurele verbetering en systeemverandering in gang zetten. Dat betekent dat we meer inkomsten nodig hebben en die ook uit andere bronnen moeten halen. Alleen dan kunnen we een nog grotere impact maken.

Sterk merk

Het overgrote deel van het Nederlands publiek heeft van het Liliane Fonds gehoord (circa 91%), maar niet iedereen weet precies wat we doen (circa 59%). Daarom gaan we in onze communicatie duidelijker laten zien waar we voor staan en wat we bereiken. Daarnaast willen we beter weten wat onze donateurs van ons vinden en wat ze van ons nodig hebben, want zonder hen kunnen we de rechten en kansen voor kinderen met een beperking niet verbeteren.

Verbreden inkomstenstroom

We koesteren onze donateurs in Nederland, want zij vormen de belangrijkste basis voor ons werk. Daarnaast gaan we gericht relaties opbouwen met passende Europese en Amerikaanse (familie)fondsen en met institutionele donoren. Met meer geld uit verschillend bronnen kunnen we een grotere impact maken in het leven van kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden.

4. GOED WERKGEVERSCHAP

Goed werkgeverschap staat hoog in ons vaandel. Uiteindelijke bereiken we onze organisatiedoelen samen met onze medewerkers en vrijwilligers.
We zijn dan ook trots op de 8,0 die we scoren bij de medewerkerstevredenheidsmeting die in 2021 is uitgevoerd. We zullen de sterke punten koesteren en met de leerpunten, zoals interne communicatie, gaan we in 2022 aan de slag.

Hybride werken

De coronamaatregelen hebben de overgang naar hybride werken versneld. In 2022 gaan we het kantoor herinrichten en passen we ook de ICT-faciliteiten aan, zodat deze nieuwe manier van werken goed wordt ondersteund. Zo kunnen medewerkers en vrijwilligers thuis en op kantoor efficiënt werken en bieden we een goede balans tussen werk en privé.

Diversiteit en inclusiviteit

We willen dat iedereen, ongeacht beperking, leeftijd, gender, seksuele voorkeur en culturele achtergrond, zich bij ons thuis voelt. Zo'n omgeving kunnen we alleen zijn als medewerkers met diverse achtergronden bij ons werken. Daar gaan we actief aan werken, onder andere door het werven van talent uit alle geledingen van de bevolking.

Meerjarenbegroting 2022-2024 (in €)

	2022	2023	2024
BATEN			
Totaal baten van particulieren	14.758.944	14.972.073	15.589.946
Baten van bedrijven	360.000	360.000	400.000
Baten van loterijorganisaties	3.744.060	1.350.000	2.450.000
Baten van subsidies van overheden	1.189.476	1.165.000	1.165.000
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.359.288	1.386.474	1.414.203
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.591.485	2.848.656	3.134.271
SOM DER BATEN	**25.003.253**	**22.082.203**	**24.153.420**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	10.978.212	11.250.308	11.647.147
Bestedingen extra aanvragen	8.454.290	5.549.411	5.915.049
Voorlichting	2.425.772	2.257.003	2.278.260
	21.858.274	**19.056.723**	**19.840.455**
Kosten werkorganisatie			
Wervingskosten	3.696.145	3.651.761	3.876.382
Kosten beheer & administratie	645.605	612.308	624.666
	4.341.750	**4.264.069**	**4.501.048**
SOM DER LASTEN	**26.200.024**	**23.320.791**	**24.341.504**
Saldo voor financiële baten en lasten	**-1.196.771**	**-1.238.589**	**-188.083**
Saldo financiële baten en lasten	-20.000	-20.000	-20.000
SALDO BATEN EN LASTEN	**-1.216.771**	**-1.258.589**	**-208.083**

De meerjarenbegroting wordt jaarlijks in december van het voorgaande boekjaar goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Het uitgangspunt is om de continuïteitsreserve en bestemmingsreserve voor programma-uitvoering op peil te houden conform ons vermogensbeleid. Wel wordt rekening gehouden met onttrekkingen en toevoegingen aan bestemmingsfondsen en reserves.

‹ *Jack, Zambia, verzorgt zijn tuin.* FOTO: AHDI

6 | Verslag Bestuur en Raad van Toezicht

Algemeen

Governance
Het Liliane Fonds wordt bestuurd volgens het Raad van Toezicht-model. 'Bestuur, beleid en uitvoering' zijn gescheiden van 'toezicht'. De Directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht hebben verschillende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Deze taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in het Reglement van de Raad van Toezicht en het Bestuursreglement.

Directie: samenstelling en bevoegdheden
Stichting Liliane Fonds wordt bestuurd door een Directeur-bestuurder. Deze Directeur-bestuurder wordt door de Raad van Toezicht benoemd en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding. Hierin laat de Directeur-bestuurder zich bijstaan door de andere leden van het managementteam.

Raad van Toezicht: samenstelling en bevoegdheden
De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste vijf personen (in 2021 uit zeven personen), die voor een periode van vier jaar worden benoemd. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en de algemene gang van zaken binnen de stichting, zowel vooraf als achteraf.

Sinds 2018 vormen het Liliane Fonds en de stichting MIVA een personele unie: de Directeur-bestuurder en afdelingsmanagers van het Liliane Fonds vervullen hun functies ook voor MIVA. De Raden van Toezicht van beide organisaties bestaan uit dezelfde voorzitter en leden.

Extern toezicht
Omdat het Liliane Fonds door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkend is als goed doel, wordt periodiek door dit bureau gecontroleerd en beoordeeld of het Liliane Fonds aan de eisen van de erkenning voldoet. Jaarlijks vindt ook een accountantscontrole bij het Liliane Fonds plaats. In 2021 is deze controle verricht door Dubois & Co Registeraccountants.

Codes en richtlijnen
Het Liliane Fonds is aangesloten bij Goede Doelen Nederland, de brancheorganisatie van de Nederlandse goede doelen. De Raad van Toezicht is ook lid van de Stichting Intern Toezicht Goede Doelen (ITGD). Daarnaast is het Liliane Fonds lid van Partos, de branchevereniging voor organisaties die werkzaam zijn in de sector Internationale Samenwerking. Naast alle relevante wettelijke bepalingen (zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming) volgt het Liliane Fonds de relevante codes en richtlijnen, waaronder de SBF-Code voor Goed Bestuur, de erkenningsregeling Goede Doelen, de Richtlijn Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland en de Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen Nederland.

Het Liliane Fonds wordt bestuurd volgens het Raad van Toezicht-model. 'Bestuur, beleid en uitvoering' zijn gescheiden van 'toezicht'

BESTUUR

Directeur-bestuurder:
S.H. (Steven) Berdenis van Berlekom
ook Directeur-bestuurder MIVA

Nevenfuncties:
- Lid van het bestuur van de Stichting Dutch Coalition on Disability and Development (DCDD)
- Lid van het bestuur van de Stichting Community Based Rehabilitation (CBR) Global Network Foundation

Wegens ziekte van Steven van Berlekom heeft de Raad van Toezicht per 1 november 2021 als interim waarnemend Directeur-bestuurder aangesteld:

W. H. (Willy) van der Luit
ook interim waarnemend
Directeur-bestuurder MIVA

FOTO'S: RONNIE DANKELMAN

Financieel
Financieel was 2021 een goed jaar voor het Liliane Fonds. Onze opbrengsten waren met €22,4 miljoen ook hoger dan vorig jaar (€21,4 miljoen) en begroot. Het merendeel van onze opbrengsten (in 2021 72%) komt van particuliere donateurs, zowel giften en donaties als nalatenschappen. 84,3% van de totale lasten is besteed aan de doelstelling, en daarmee voldoet het Liliane Fonds ruimschoots aan de norm voor de sector van minimaal 70%. In 2021 besteedde het Liliane Fonds € 20 miljoen aan zijn doelstellingen. De bestedingen aan onze programma's, SPO's en voorlichting waren in 2021 hoger dan in 2020 (€ 18,4 miljoen) en begroot (€ 19,1 miljoen). In 2021 is bewust overbesteed om zo beschikbare middelen te besteden aan kwalitatief goede projecten die dankzij een goede samenwerking tussen de verschillende teams, afdelingen en de SPO's tot stand kwamen.
De wervingskosten bedragen 13,7% van de opbrengsten. Dit is lager dan vorig jaar (14,8%) en dan begroot (15,7%). In 2021 zijn er minder wervingskosten gemaakt ten opzichte van de begroting en vorig jaar. Door verminderde capaciteit bij de wervingsbureaus aan het einde van het jaar kon het volledige budget niet worden ingezet.
De 'kosten eigen organisatie' worden conform de richtlijn van Goede Doelen Nederland toegerekend. Per saldo resteert in 2021 een bedrag van 'kosten beheer en administratie' van € 645.000. Deze waren hoger dan in 2020 en lager dan begroot. In 2021 blijven de 'kosten beheer en administratie' met 2,7% wederom ruim onder de interne norm van 6,5%.

Beleggingsbeleid
Mede omdat het niet meer mogelijk is om de negatieve rente bij banken te voorkomen door middel van spreiding van kapitaal over diverse banken, heeft het Liliane Fonds besloten om vanaf juli 2021 een deel van zijn vermogen defensief en duurzaam te beleggen. Het grootste deel van de portefeuille van het Liliane Fonds is belegd in obligaties en ongeveer een kwart van het vermogen wordt belegd in aandelen. Het Liliane Fonds heeft een beleggingshorizon van 10-15 jaar. Beleggingsdoelstelling is het in stand houden van het reële vermogen en het behalen van een nettorendement ten behoeve van uitgaven van het Liliane Fonds en dekking van de beheerskosten. Het beleggingsbeleid van het Liliane Fonds is gefundeerd op de uitgangspunten van United Nations Global Compact en op de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer Goede Doelen Nederland. Het Liliane Fonds heeft het beheer uitbesteed aan een Nederlandse vermogensbeheerder. Regelmatig levert de beheerder rapportages aan en hij legt verantwoording af over het gevoerde beleid. Periodiek voeren ook het bestuur en de Financiële Auditcommissie van de Raad van Toezicht hierover met hen gesprekken.

› *Bewegen is belangrijk voor kinderen met cerebrale parese. Yumi uit de Filippijnen heeft nog wel een beetje hulp nodig van zijn zus en CBR-veldwerker Lin om omhoog te komen.*
FOTO: NORFIL

In 2021 is bewust overbesteed om zo beschikbare middelen te besteden aan kwalitatief goede projecten die dankzij een goede samenwerking tussen de verschillende teams, afdelingen en de SPO's tot stand kwamen

Verslag Raad van Toezicht 2021

WERKZAAMHEDEN RAAD VAN TOEZICHT

Overleg met de (waarnemend interim) Directeur-bestuurder
In 2021 kwam de Raad van Toezicht in totaal zes keer bij elkaar. Vanwege COVID-19 was dat veelal online. De Raad heeft in 2021 onder meer goedkeuring verleend aan het meerjarenbeleidsplan 2022-2025 'Groots denken, Pragmatisch doen' (zie hiervoor ook pagina 49), aan het Jaarverslag en de Jaarrekening 2020, aan het Beleggingsstatuut, het Jaarplan 2022 en de bijbehorende begroting.

Overleg met het medezeggenschapsorgaan
De Ondernemingsraad (OR) ontmoet (minimaal) één keer per jaar de Raad van Toezicht, zo ook in 2021. Besproken zijn onder meer de algemene gang van zaken, het welbevinden van de medewerkers tijdens de COVID-19 pandemie, het hybride werken en de aanpassingen aan het kantoor en de uitkomsten van het cultuuronderzoek. De OR geeft in dit gesprek ook aan tijdig en goed bij relevante besluitvorming betrokken te worden.

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

DRS. J.A. (JANNIE) RITECO
(voorzitter Raad van Toezicht)
Voorzitter Raad van Bestuur De Waerden
Nevenfuncties:
• Vicevoorzitter Raad van Toezicht QuaRijn

DRS. P.H. (PAUL) STAMSNIJDER
Founding partner Reputatiegroep
Nevenfuncties:
• lid bestuur U-fonds (Utrechts Universiteitsfonds)
• lid Raad van Toezicht Kwadrant Groep
• lid Raad van Advies rechtbank Midden-Nederland
• lid Raad van Toezicht ANBO

H.A.C. (ALBERT) ROMMERS RA
Zelfstandig registeraccountant/ bedrijfs-adviseur bij Vermetten accountants en adviseurs
Nevenfuncties:
• Penningmeester Stichting Vrienden van S&L zorg
• Penningmeester Stichting Cultuurhuis Bovendonk

R. (RENI) DE BOER
Freelance spreker en schrijver, voorvechter gelijke rechten voor mensen met een beperking
Nevenfuncties:
• Voorzitter Stichting Lekker Stuk

P.J.M. (PIET) KUIJPER
Oud-voorzitter bestuur MIVA
Nevenfuncties:
• Secretaris Netwerk DAK
• Vicevoorzitter Justice and Peace Nederland
• Voorzitter De KIM
• Voorzitter Parochiële Caritas Stad Utrecht

DR. MR. J.G.C.M. (ANNIKA) GALLE
Universitair hoofddocent financieel recht, Erasmus School of Law en Academic Director van onderzoeksinstituut International Center for Financial Law & Governance
Nevenfuncties:
• Voorzitter Raad van Commissarissen CM Payments

DRS. E.A. (EMINE) KAYA MA
Wnd. Plaatsvervangend afdelingshoofd Toezicht, Regulier en Nationaliteit Directie Migratiebeleid, Ministerie van Justitie en Veiligheid.
Nevenfuncties:
• Voorzitter Eisenhower Fellowship Nederland

Rooster van aftreden Raad van Toezicht

Naam	aantreden	herbenoeming	Aftreden
P.H. Stamsnijder	2014	2018	2022
R. de Boer	2014	2018	2022
H.A.C. Rommers	2015	2019	2023
J.A. Riteco	2017	2021	2025
P.J.M. Kuijper	2017	2021	2025
J.G.C.M. Galle	2019	2023	2027
E.A. Kaya	2019	2023	2027

Samenstelling en werkzaamheden commissies
Om de taak van de Raad van Toezicht goed uit te kunnen voeren, is een aantal taken belegd in commissies, te weten: de remuneratie- en benoemingscommissie en de financiële auditcommissie. De commissies bereiden de behandeling van specifieke onderwerpen en thema's voor ten behoeve van de vergadering van de voltallige Raad van Toezicht.

Financiële Auditcommissie:
De Financiële Auditcommissie bestaat uit de heer H.A.C. Rommers RA, voorzitter, en mevrouw dr. mr. J.G.C.M. Galle. De Financiële Auditcommissie vergaderde in 2021 vier keer. Aanwezig bij de vergaderingen waren de Directeur-bestuurder, de manager bedrijfs-voering en de bestuurssecretaris. Conform haar opdracht hield de commissie toezicht op de kwaliteit van de financiële verslaggeving en het risicomanagement van de organisatie.

Remuneratie- en benoemingscommissie:
De remuneratie- en benoemingscommissie bestaat uit de heer H.A.C. Rommers RA, voorzitter, en mevrouw drs. J.A. Riteco. De remuneratie- en benoemingscommissie heeft over het jaar 2021 een voortgangsgesprek met de Directeur-bestuurder gevoerd. Ook heeft de remuneratie- en benoemingscommissie de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht voorbereid. De zelfevaluatie heeft in 2021 plaatsgevonden onder leiding van een extern begeleider.

Bezoldiging
In overeenstemming met het beleid heeft er in 2021 geen bezoldiging plaatsgevonden van de leden van de Raad van Toezicht. Toezichthouders kunnen een beroep doen op een vaste onkostenvergoeding van € 1.800 voor de voorzitter en € 900 voor de overige leden van de Raad voor het jaar 2021.
De Raad van Toezicht bepaalt het salaris van de Directeur-bestuurder (en van de interim waarnemend Directeur-bestuurder) en hanteert hiervoor een berekeningsmethodiek conform de 'Adviesregeling beloning directeuren van goede doelen' van brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

› *De Raad van Toezicht van het Liliane Fonds. Vanaf links: Piet Kuijper, Paul Stamsnijder, Jannie Riteco, Reni de Boer (vooraan), Emine Kaya, Annika Galle, Albert Rommers.* FOTO: LILIANE FONDS

VERKLARING RAAD VAN TOEZICHT
De Raad van Toezicht verklaart zich akkoord met het Jaarverslag 2021 en de Jaarrekening 2021, met inachtneming van de verklaring van Dubois & Co. Registeraccountants over de Jaarrekening en het Jaarverslag.

's-Hertogenbosch, 24 mei 2022

drs. J.A. Riteco
voorzitter Raad van Toezicht

H.A.C. Rommers RA
lid Raad van Toezicht

P.J.M. Kuijper
lid Raad van Toezicht

R. de Boer
lid Raad van Toezicht

dr.mr. J.G.C.M. Galle
lid Raad van Toezicht

drs. P.H. Stamsnijder
lid Raad van Toezicht

drs. E.A. Kaya MA
lid Raad van Toezicht

› *Rekenbijles in een remedial teaching ruimte van een inclusieve school in Vietnam.* FOTO: RCI

Enkel-voudige **Jaar-rekening**

Balans per 31 december 2021

(na bestemming saldo baten en lasten)

		31-12-2021		31-12-2020
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Bedrijfsmiddelen		1.690.537		1.644.636
Vorderingen	8.463.959		10.222.060	
Effecten	2.054.360		0	
Liquide middelen	7.918.886		7.396.108	
		18.437.205		17.618.168
TOTAAL ACTIVA		**20.127.742**		**19.262.804**
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
* Continuïteitsreserve	5.990.000		5.350.000	
* Bestemmingsreserves	6.863.684		8.334.586	
		12.853.684		13.684.586
Fondsen				
* Bestemmingsfondsen		604.887		1.064.000
		13.458.571		14.748.586
Voorzieningen		144.000		409.000
Langlopende schulden		1.742.335		1.376.443
Kortlopende schulden		4.782.836		2.728.775
TOTAAL PASSIVA		**20.127.742**		**19.262.804**

Staat van baten en lasten over 2021

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN			
Baten van particulieren	16.049.391	13.767.000	15.892.905
Baten van bedrijven	298.385	450.000	342.602
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	695.496	1.069.788	149.426
Baten van verbonden organisaties	1.243.103	1.244.400	1.223.785
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.728.729	2.665.000	2.443.412
SOM VAN DE BATEN	**22.365.104**	**20.546.188**	**21.402.130**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	10.926.710	11.632.536	10.852.513
Bestedingen extra aanvragen	7.022.148	5.321.375	5.787.695
Voorlichting	2.014.996	2.117.157	1.752.123
	19.963.854	19.071.068	18.392.331
Wervingskosten	3.068.412	3.225.240	3.167.813
Kosten Beheer & administratie	644.807	647.962	620.776
SOM VAN DE LASTEN	23.677.073	22.944.271	22.180.920
Saldo voor financiële baten en lasten	-1.311.969	-2.398.083	-778.790
Saldo financiële baten en lasten	21.953	-6.000	-2.315
SALDO BATEN EN LASTEN	**-1.290.016**	**-2.404.083**	**-781.105**

VOORSTEL SALDOBESTEMMING 2021

Voorgesteld wordt het saldo van baten en lasten 2021 als volgt te bestemmen:

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
SALDOBESTEMMING (DETAIL)			
Toevoeging (+)/onttrekking (-) aan:			
continuïteitsreserve	640.000	-70.000	-70.000
bestemmingsreserve Programma-uitvoering	10.000	120.000	-510.000
bestemmingsreserve Verplichtingen Riet Fonds	-35.000	-41.000	-58.000
bestemmingsreserve CBR	0	0	-574.841
bestemmingsreserve ongerealiseerde beleggingsresultaten	57.168	0	0
bestemmingsreserve strategie en beleid	-1.503.071	-2.179.750	-586.288
bestemmingsfondsen	-459.114	-233.333	1.018.024
	-1.290.016	**-2.404.083**	**-781.105**

Het voorstel resultaatbestemming is als zodanig in de balans per 31 december 2021 verwerkt.

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2021

	2021	2020
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Resultaat	-1.290.016	-781.105
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen materiële vaste activa	194.845	179.602
Veranderingen in werkkapitaal:		
- mutatie in vorderingen	1.758.101	-1.068.100
- mutatie in kortlopende schulden	2.054.062	157.992
- mutatie in langlopende schulden	365.892	775.465
- mutatie in voorzieningen	-265.000	-242.000
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN (A)	**2.817.884**	**-978.146**
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investeringen in materiële vaste activa	-240.746	-173.972
Investering in effecten	-2.054.360	0
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN (B)	**-2.295.106**	**-173.972**
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN (A+B)	**522.778**	**-1.152.118**
Liquide middelen per 1 januari	7.396.108	8.548.226
Liquide middelen per 31 december	7.918.886	7.396.108
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	**522.778**	**-1.152.118**

Algemene toelichting

Grondslagen voor de jaarrekening

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen
De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor Fondsenwervende Instellingen (RJ 650). Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk.

Vergelijking met voorgaand jaar
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Functionele valuta
De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de stichting haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta.

Transacties in vreemde valuta
Vorderingen, liquide middelen en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de Staat van Baten en Lasten. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van transactiedatum.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de lineair berekende afschrijvingen gebaseerd op de economische levensduur. Er wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijnen zijn 15 jaar voor verbouwing, 10 jaar voor inrichting en 3 jaar voor inventaris, software, computers en overige apparatuur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa
Per iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voor de vervolgwaardering benadert de boekwaarde de reële waarde na eerste verwerking vanwege de korte looptijd van de vorderingen, en sluit daarmee aan op de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Effecten
Deposito's worden gewaardeerd tegen reële waarde. Scheepvaartparticipaties worden gewaardeerd conform de fiscale jaaropgave, of bij het ontbreken ervan op basis van de meest recente correspondentie van de scheepvaartmaatschappij, uitgaande van het voorzichtigheidsprincipe. Aandelen en obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Vastgoed wordt gewaardeerd tegen marktwaarde.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves
Continuïteitsreserve
De continuïteitsreserve dient ter dekking van de risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Stichting Liliane Fonds ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen.

Bestemmingsreserves
De bestemming van deze reserves is door Stichting Liliane Fonds bepaald en betreft geen verplichting.

Overige reserves
De overige reserves betreffen reservemiddelen waar nog geen bestemming aan is gegeven, maar die eveneens zullen worden besteed in het kader van de doelstelling.

Voor nadere toelichting op het reservebeleid zie pagina 70.

Fondsen
Bestemmingsfondsen
De bestemmingsfondsen bestaan uit giften waaraan door derden een specifieke bestemming is gegeven.

Voorzieningen
Onder voorzieningen zijn in rechte afdwingbare verplichtingen opgenomen voortvloeiend uit notariële overeenkomst, waarvan de omvang en het moment van afwikkeling onzeker is. De hoogte van de voorziening wordt vastgesteld tegen de contante waarde van de uitgaven die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Schulden
De schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Onder de schulden zijn de verplichtingen opgenomen die in het boekjaar zijn aangegaan, rekening houdend met de gestelde voorwaarden. Kortlopende schulden in de vorm van projectverplichtingen voor onder andere de extra aanvragen, worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, onder verwerking van hetgeen vermeld bij transacties in vreemde valuta's. Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De liquide middelen betreffen vooral banksaldi, de vorderingen bestaan met name uit nalatenschappen in afhandeling en toegezegde donaties. Kortlopende schulden betreffen hoofdzakelijk projectverplichtingen. De mutaties op effecten betreffen voornamelijk het vastgoed in het Fonds op Naam.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de

jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Richtlijnen sector
De jaarrekening voldoet aan de 'Uitgangspunten Reserves en Beleggingsbeleid' in de erkenningsregeling Goede Doelen van het CBF. De jaarrekening voldoet ook aan de Goede Doelen Nederland-richtlijn 'Financieel Beheer Goede Doelen'. Het beleid voor reserves en fondsen is uiteengezet in hoofdstuk 5 'Toelichting op de balans', onder 'Reserves en fondsen'. Uitleg over het beleggings- en bankenbeleid staat in het hoofdstuk 'Effecten' onder 'Beleggingsbeleid'. Het format uit Bijlage 1 van de richtlijn 'Financieel Beheer' is toegepast in de tabel 'Saldo financiële baten en lasten' (zie hoofdstuk 6. 'Toelichting staat van baten en lasten'). Het Nettoresultaat liquide middelen is daarin de regel 'Overige rente'. De jaarrekening voldoet eveneens aan de 'Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties' van Goede Doelen Nederland.

Directeur-bestuurder
Het Liliane Fonds en MIVA hebben één Directeur-bestuurder die belast is met de dagelijkse leiding.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen
Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de gerealiseerde baten en de bestedingen, kosten en andere lasten over het jaar. Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële of marktwaarde gewaardeerde effecten opgenomen bij vlottende activa.

Baten
Baten uit donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen. Uitzondering hierop zijn schriftelijke toezeggingen met het karakter van een overeenkomst. Deze worden verantwoord in het jaar dat de partner de verplichting aangaat.

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang voldoende betrouwbaar kan worden vastgesteld op basis van een omschrijving ontvangen van de executeur. In de waardering worden materiële mutaties uit de meest recente correspondentie en ontvangsten tot aan het opstellen van de jaarrekening meegenomen. Bij het vaststellen van de omvang wordt voorzichtigheid betracht. Voor de waardering van nalatenschappen met vruchtgebruik is gebruikgemaakt van de Handreiking 'Verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik' van Goede Doelen Nederland.

Baten uit overheidssubsidies komen ten gunste van de staat van baten en lasten in hetzelfde jaar als de gesubsidieerde bestedingen.

Bestedingen aan de doelstelling
De bestedingen aan de doelstelling worden opgesplitst naar bestedingen met betrekking tot programma's en het geven van voorlichting. Onder deze bestedingen worden de directe bestedingen en de daaraan toegerekende kosten verantwoord.

Werving baten
Onder de lasten werving baten worden de directe kosten met betrekking tot eigen fondsenwerving, acties van derden, het verkrijgen van subsidies en van beleggingen en de aan deze activiteiten toegerekende kosten verantwoord. De kosten van

beleggingen betreffen bankkosten, kosten van beheer door derden en eigen organisatie.

Koersverschillen
Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de staat van baten en lasten verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Personeelsbeloningen
Periodiek betaalbare beloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen
De pensioenregeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De pensioengrondslag voor het Ouderdomspensioen en het Partnerpensioen is het pensioengevende salaris dat geldt of zou gelden bij een volledige werktijd, verminderd met de AOW-franchise. Het pensioenfonds heeft de ambitie om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te indexeren op basis van de algemene ontwikkeling van de salarissen in de collectieve arbeidsovereenkomsten die gelden voor de aangesloten werkgevers in een bepaald kalenderjaar. Het pensioenfonds besluit elk jaar of, en zo ja in hoeverre, kan worden geïndexeerd, gelet op de financiële situatie en de te verwachten ontwikkeling daarvan. Het pensioenfonds baseert zich hierbij onder meer op de nominale en de reële dekkingsgraad. Het pensioenfonds kan besluiten een gemiste indexering in te halen, maar een dergelijk besluit heeft geen terugwerkende kracht en leidt niet tot een nabetaling. De indexering wordt gedeeltelijk gefinancierd uit premies en gedeeltelijk uit rendement. De actuele dekkingsgraad lag per ultimo 2021 op 106,6%.

Alle pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Per balansdatum is geen sprake van toekomstige pensioenverplichtingen anders dan als gevolg van nog te betalen pensioenpremies.

De pensioenpremie OP komt voor 60% ten laste van de werkgever, en voor 40% ten laste van de werknemer. Van de pensioenpremie AP dragen beiden de helft.

Kosten beheer en administratie
Onder de kosten beheer en administratie worden de kosten met betrekking tot (interne) beheersing en administratievoering verantwoord die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

Toerekening kosten eigen organisatie
De kosten eigen organisatie worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de doelstellingen van het Liliane Fonds, werving baten, en beheer en administratie op basis van een verdeelsleutel (pagina 80). Jaarlijks wordt per werknemer vastgesteld welk deel van de werktijd aan welke hoofdactiviteiten wordt besteed, waarbij de Goede Doelen Nederland-richtlijn in acht wordt genomen. Op basis van deze inschatting wordt de verdeelsleutel berekend waarmee personeelskosten worden toegerekend aan de bestedingen. De verdeelsleutel voor de huisvestingskosten, kantoorkosten, algemene en afschrijvingskosten wordt berekend op basis van het aantal personen. De bankkosten worden volledig toegerekend aan beheer en administratie.

Financiële baten en lasten
Onder financiële baten en lasten worden de (bruto) rente, dividend en het gerealiseerde en het ongerealiseerde koersresultaat verantwoord.

Toelichting op de balans per 31 december 2021

	2021	2020
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Bedrijfsmiddelen		
Aanschafwaarde begin boekjaar	3.689.548	3.515.577
Cum. afschrijvingen begin boekjaar	-2.044.913	-1.865.311
BOEKWAARDE BEGIN BOEKJAAR	**1.644.636**	**1.650.266**
Investeringen boekjaar	240.746	173.972
Desinvesteringen boekjaar, aanschafwaarde	-45.538	0
Desinvesteringen boekjaar, cum. afschrijvingen	45.538	0
Afschrijvingen boekjaar	-194.845	-179.602
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.636**
Aanschafwaarde einde boekjaar	3.884.756	3.689.549
Cum. afschrijvingen einde boekjaar	-2.194.220	-2.044.913
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.636**
Kantoorinventaris en -apparatuur	6.134	6.677
Computerapparatuur en software	181.385	239.865
Kantoorpand inclusief verbouwing en inrichting	1.503.017	1.398.094
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.636**

De bedrijfsmiddelen betreffen het terrein en het kantoorpand te 's-Hertogenbosch en de kantoorinventaris en -apparatuur. Deze zijn geheel nodig voor de normale bedrijfsvoering. Op het kantoorpand wordt niet afgeschreven, aangezien de restwaarde aanzienlijk hoger is dan de boekwaarde. Verbouwingskosten worden in 15 jaar afgeschreven en inrichtingskosten in 10 jaar.

De afschrijvingstermijn van de kantoorinventaris, kantoor- en ICT-apparatuur en software bedraagt 3 jaar.

In 2021 is er voornamelijk geïnvesteerd in geplande dakrenovatie en verduurzaming van het pand door het leggen van zonnepanelen.

	31-12-2021	31-12-2020
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Nalatenschappen	6.478.221	7.345.743
Te ontvangen toegezegde donaties	1.637.832	1.723.500
Rekening courant Liliane Fonds - MIVA	124.524	323.072
Vooruitbetaald m.b.t. programma's	153.980	723.006
Overige vorderingen en overlopend actief	69.402	106.739
TOTAAL VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	**8.463.959**	**10.222.060**

De vorderingen betreffen voornamelijk de portefeuille Nalatenschappen (erfstellingen en legaten). Door het hoge bedrag aan toezeggingen uit nalatenschappen in afgelopen jaren is de portefeuille vorderingen uit nalatenschappen hoog. De doorlooptijd van afwikkeling en het moment van vrijval van individuele nalatenschapdossiers is moeilijk voorspelbaar. Dit wordt mede veroorzaakt doordat het vaak gezamenlijke nalatenschappen betreft waarvoor veel afstemming tussen erfgenamen vereist is, ofwel complexe zaken zijn of de verkoop van nagelaten vastgoed tijd vraagt. Het vastgoed in de portefeuille wordt jaarlijks beoordeeld en zo nodig geherwaardeerd.

Onder de ontvangen toegezegde donaties is ook de vordering op Nationale Postcodeloterij van € 1,35 miljoen opgenomen.

Onder vooruitbetaald met betrekking tot programma's zijn opgenomen de saldo's op de jaarplannen van de SPO's die niet besteed zijn in het boekjaar en derhalve verrekend worden met de jaarplannen voor het daaropvolgende jaar. De sterke daling t.o.v. 2020 wordt verklaard doordat in 2020 niet alle termijnen binnen het jaar betaald zijn aan de SPO's, voornamelijk doordat nieuwe wetgeving in India de besteding van de jaarplannen in India heeft vertraagd.

	2021	2020
EFFECTEN		
Stand begin boekjaar	0	0
Aankopen	2.100.018	0
Verkopen	-102.826	0
Ongerealiseerd koersresultaat	57.168	0
STAND EINDE BOEKJAAR	**2.054.360**	**0**

Scheepvaartparticipaties
In 2011 zijn aan het Liliane Fonds enkele scheepvaartparticipaties nagelaten. Omdat deze participaties nog niet verkocht konden worden door de slechte markt voor scheepvaartparticipaties, zijn deze opgenomen onder Effecten. Er is geen zekerheid over de waarde gezien de herstructurering (cijfers 2021 nog niet beschikbaar). Op basis van ontvangen informatie wordt de waarde van deze participaties ultimo 2021 (zoals ook in voorgaande jaren) op nihil ingeschat. De verwachting is dat de waarde ook in de komende jaren minimaal is.

Beleggingsbeleid
Mede omdat het niet meer mogelijk is om de negatieve rente bij banken te voorkomen door middel van spreiding van kapitaal over diverse banken, heeft het Liliane Fonds besloten om vanaf juli 2021 een deel van zijn vermogen defensief en duurzaam te beleggen en het beleggingsrisico zo veel mogelijk te spreiden. Het grootste deel van de portefeuille van het Liliane Fonds is belegd in obligaties en ongeveer een kwart van het vermogen wordt belegd in aandelen. Het Liliane Fonds heeft een beleggingshorizon van 10-15 jaar. Beleggingsdoelstelling is het in stand houden van het reële vermogen en het behalen van een nettorendement ten behoeve van uitgaven van het Liliane Fonds en dekking van de beheerskosten. Het beleggingsbeleid van het Liliane Fonds is gefundeerd op de uitgangspunten van United Nations Global Compact en op de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer Goede Doelen Nederland. In zijn beleggingsstrategie laat het Liliane Fonds zich adviseren door een Nederlandse vermogensbeheerder. Regelmatig levert de beheerder rapportages aan en hij legt verantwoording af over het gevoerde beleid. Uit voorzichtigheid heeft het Liliane Fonds besloten een bestemmingsreserve te vormen ter hoogte van de resultaten die nog niet zijn gerealiseerd.

In financieel beheer hecht het Liliane Fonds veel belang aan mens-, milieu- en diervriendelijke criteria. Daarbinnen wegen kinderrechten, waaronder die van kinderen met een beperking, verreweg het zwaarst. Als banken of beleggers handelen in strijd met kinderrechten, is dit voor het Liliane Fonds reden tot uitsluiting.

	31-12-2021	31-12-2020
LIQUIDE MIDDELEN		
Bank-, spaarrekeningen en rekeningen-courant	7.905.195	7.391.437
Kas	13.691	4.671
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN	**7.918.886**	**7.396.108**

De totale liquide middelen per einde boekjaar 2021 bedragen € 7,9 miljoen tegen € 7,4 miljoen in 2020. In het kasstroomoverzicht wordt deze stijging nader toegelicht.

Aan het einde van het boekjaar is er jaarlijks een piek in de liquide middelen doordat in de maand december veel giften worden ontvangen. Gedurende het jaar worden deze middelen benut voor bestedingen en betaalverplichtingen en daalt het niveau van de liquide middelen sterk. Onder 'Reserves en fondsen' wordt de noodzaak van het aanhouden van liquide reserves verder toegelicht. Van de liquide middelen per eind 2021 is een bedrag van € 672.000 als niet vrij besteedbaar aangemerkt op basis van overeenkomsten met schenkers. Dit bedrag is voor € 150.000 bestemd om in 2021 betalingen uit verplichtingen Riet Fonds te kunnen doen (zie onder 'Voorzieningen' en 'Reserves') en voor € 522.000 om betalingen te doen die voortkomen uit giften waaraan door de schenker een specifieke bestemming is gegeven (zie onder 'Fondsen').

RESERVES EN FONDSEN

Het Liliane Fonds is zich ervan bewust dat zijn donateurs verwachten dat gedoneerde middelen vlot en tegelijk gedegen en deugdelijk worden besteed. Het Liliane Fonds onderschrijft deze uitgangspunten. Het Liliane Fonds voldoet op alle aspecten aan de Goede Doelen Nederland-richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen die een aanvulling is op de CBF-erkenningsregeling en de RJ650.

Het Liliane Fonds stelt vooraf de bestemming en de duur van reserves vast.

	2021	2020
RESERVES		
Stand begin boekjaar	13.684.586	15.483.715
Bestemming resultaat boekjaar	-830.902	-1.799.129
STAND EINDE BOEKJAAR	**12.853.684**	**13.684.586**

	Stand begin 2020	Bestemming resultaat 2020	Stand begin 2021	Bestemming resultaat 2021	Stand ultimo 2021
RESERVES VERDEELD NAAR:					
Continuïteitsreserve	5.420.000	-70.000	5.350.000	640.000	5.990.000
Bestemmingsreserve					
Programma-uitvoering	4.350.000	-510.000	3.840.000	10.000	3.850.000
Bestemmingsreserve					
Verplichtingen Riet Fonds	99.000	-58.000	41.000	-35.000	6.000
Bestemmingsreserve CBR	574.841	-574.841	0	0	0
Bestemmingsreserve ongerealiseerde beleggingsresultaten	0	0	0	57.168	57.168
Bestemmingsreserve strategie en beleid	5.039.875	-586.288	4.453.587	-1.503.071	2.950.516
	15.483.715	**-1.799.129**	**13.684.586**	**-830.902**	**12.853.684**

CONTINUÏTEITSRESERVE

De continuïteitsreserve is bedoeld om bij derving van de inkomsten (de kosten voor) de organisatie binnen een acceptabele periode aan te passen aan deze lagere inkomsten zodat we het realiseren van onze doelstellingen kunnen continueren. De hoogte van de reserve is bepaald op basis van een risicoanalyse in 2019 en sindsdien is jaarlijks na het uitvoeren van de risicoanalyse beoordeeld dat de uitkomsten geen impact hebben op de uitgangspunten. Er is bepaald dat we een daling van de totale baten willen kunnen opvangen voor een periode van drie jaar en is de hoogte van de continuïteitsreserve gesteld op 75% (3 jaar 25%) van de kosten eigen werkorganisatie. Derhalve bedraagt de continuïteitsreserve voor 2021 € 5,99 miljoen. Goede Doelen Nederland hanteert een norm van 150% van de kosten eigen werkorganisatie.

BESTEMMINGSRESERVES

Het Liliane Fonds heeft in zijn reservebeleid, dat recentelijk is herzien, de wenselijkheid vastgesteld van de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserve Programma-uitvoering
Doel van deze bestemmingsreserve voor het Liliane Fonds is om in tijden dat de baten tegenvallen de (morele) verplichting aan onze SPO's wel te kunnen voldoen en indien nodig de jaarplannen geleidelijk af te bouwen. Op basis van een recente risicoanalyse hebben we gesteld dat, met ingang van 2019, deze bestemmingsreserve 40% van de jaarplannen van de SPO's bedraagt. Hiermee kan indien nodig gedurende twee jaar een tekort van 20% voor het totaal aan bestedingen worden gecompenseerd. Hier is bewust gekozen voor de kosten van de jaarplannen omdat dat vaak een jaarlijks terugkerende bijdrage is van het Liliane Fonds aan de SPO's (en indirect aan PO's). De zogenaamde extra aanvragen hebben over het algemeen een eenmalig karakter waardoor er geen sprake is van afbouwen. Voor 2021 is de reserve derhalve € 3,85 miljoen (40% van de doelbestedingen binnen jaarplannen).

Bestemmingsreserve 'Verplichtingen Riet Fonds'
Uit zorgvuldigheid en voorzichtigheid heeft het Liliane Fonds sinds 2012 een bestemmingsreserve 'Verplichtingen Riet Fonds' gevormd. Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te allen tijde aan de toekomstige nominale verplichting te kunnen voldoen, conform de overeenkomst met de schenkers (verdere toelichting onder 'Voorzieningen'). Per ultimo 2021 bedraagt deze verplichting € 6.000.

Bestemmingsreserve 'CBR'
Eind 2016 heeft het Liliane Fonds een bestemmingsreserve gevormd om te kunnen investeren in capaciteitsversterking gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de programma's bij onze partnerorganisaties in het Zuiden op het specifieke terrein van Community Based Rehabilitation (CBR). Deze kwaliteitsverbetering kan met name worden bereikt door te investeren in opleiding van mensen die dagelijks bezig zijn met de uitvoering van deze CBR-programma's. In 2020 is het restant van deze bestemmingsreserve ingezet op het verder versterken van kennis en praktische vaardigheden. De kwaliteit van de CBR-benadering krijgt inmiddels standaard aandacht in onze programma's. De kwaliteit wordt getoetst tijdens programma-evaluaties of specifieke evaluaties, gericht op CBR. Het ID-team heeft CBR-expertise en beschikt over een netwerk van CBR-experts om SPO's te adviseren op dit thema.

Bestemmingsreserve Strategie en beleid
Ultimo 2019 heeft het Liliane Fonds een bestemmingsreserve strategie en beleid gevormd. In het reservebeleid is toen explicieter vastgelegd dat we de middelen in deze reserve gaan besteden aan de uitvoering van de strategie van het Liliane Fonds. In de meerjarenbegroting 2022-2024 zijn onttrekkingen begroot ten behoeve van het financieren van strategische keuzes voor de organisatie waarmee verwacht wordt in drie jaar deze reserve af te bouwen en de exploitatie in evenwicht te brengen. Mede door deze begrote onttrekkingen kunnen we bijvoorbeeld de bestedingen aan de doelstelling op niveau houden. Met strategische keuzes voor de organisatie wordt o.a. verwezen naar strategische keuzes om bijvoorbeeld meer in te zetten op de kwaliteit van de zorg voor de kinderen door bijvoorbeeld opleidingsprogramma's in landen voor hulp-verleners. De organisatie streeft er in alles naar de kinderen zo goed mogelijk te helpen: het kind staat centraal.
In 2021 is er € 3,3 miljoen onttrokken aan deze bestemmingsreserve en (vanwege hogere baten dan begroot) € 1,8 miljoen toegevoegd.

Bestemmingsreserve ongerealiseerde beleggingsresultaten
Uit voorzichtigheid heeft het Liliane Fonds besloten een bestemmingsreserve 'ongerealiseerde beleggingsresultaten' te vormen ter hoogte van de resultaten die nog niet zijn gerealiseerd. Het ongerealiseerde beleggingsresultaat is per ultimo 2021 toegevoegd aan deze reserve en bedraagt € 57.168.

	2021	2020
FONDSEN		
Stand begin boekjaar	1.064.000	45.976
Bestemming resultaat boekjaar	-459.114	1.018.024
STAND EINDE BOEKJAAR	**604.887**	**1.064.000**

	Stand begin 2020	Bestemming resultaat 2020	Stand begin 2021	Bestemming resultaat 2021	Stand ultimo 2021
FONDSEN VERDEELD NAAR:					
Bestemmingsfonds NPL NLR Vietnam	3.331	-3.331	0	0	0
Bestemmingsfonds Diorapthe/Work&Respect	0	115.000	115.000	-50.000	65.000
Bestemmingsfonds Hans en Lucia Pieters Indonesië	0	550.000	550.000	-147.896	402.105
Bestemmingsfonds Stichting Talent	0	199.000	199.000	-161.218	37.782
Bestemmingsfonds Bert Gerritsen	0	200.000	200.000	-100.000	100.000
Bestemmingsfonds AFAS Foundation	5.079	-5.079	0	0	0
Bestemmingsfonds Benjamin Koerhuis	37.567	-37.567	0	0	0
	45.976	**1.018.024**	**1.064.000**	**-459.114**	**604.887**

Bestemmingsfondsen
Voor giften waaraan door de schenker een specifieke bestemming is gegeven, maar die nog niet volledig zijn besteed aan het einde van het boekjaar, wordt een bestemmingsfonds gevormd. Dit betreft vaak een specifiek project. De looptijd van de bestemmingsfondsen varieert tussen de 1 en 3 jaar. Er zijn in 2021 geen nieuwe fondsen gevormd. Wel betreffen enkele mutaties zowel onttrekkingen als dotaties. Het totaal van de bestemmingsfondsen is in 2021 afgenomen.

	2021	2020
VOORZIENINGEN		
Langlopende Verplichtingen Riet Fonds		
Stand begin boekjaar	409.000	651.000
Uitbetaalde vergoedingen aan schenker	-300.000	-300.000
Overige mutaties	35.000	58.000
STAND EINDE BOEKJAAR	**144.000**	**409.000**

Ten behoeve van de doelstelling hulpverlening aan kinderen met een beperking heeft een echtpaar het Liliane Fonds in 2012 een grote schenking gedaan, met de verplichting om tot en met juni 2022 een maandelijkse vergoeding te betalen (gemaximeerd tot € 3.000.000 in totaal). De schenker heeft voor het overgrote deel van de vergoeding afgezien en dit afgelopen jaren als gift verstrekt aan het Liliane Fonds. Om aan de toekomstige verplichting te kunnen voldoen is onder 'Voorzieningen' het Riet Fonds opgericht. De voorziening van € 144.000 is gebaseerd op een actuariële Netto Contante Waarde (NCW)-berekening van de nog resterende verplichting van maximaal € 150.000 in 2022. De NCW-berekening wordt jaarlijks geactualiseerd.

De overige mutaties hebben betrekking op een wijziging in de disconteringsvoet en de sterftekans die gebruikt worden in de actuariële berekening.

Voor het verschil tussen de actuariële en de resterende nominale verplichting heeft het Liliane Fonds uit voorzichtigheid de bestemmingsreserve Verplichtingen Riet Fonds gevormd om in de toekomst te allen tijde aan de nominale verplichting te kunnen voldoen, conform de overeenkomst met de schenkers. De totale verplichting wordt aangehouden in de vorm van deposito's of spaartegoeden. De rente die hierover wordt ontvangen wordt besteed aan de doelstelling.

	31-12-2021	31-12-2020
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Langlopende projectverplichtingen	1.742.335	1.376.443
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN	**1.742.335**	**1.376.443**

De projectverplichtingen betreffen toezeggingen (extra aanvragen) aan SPO's per einde boekjaar. De totale projectverplichtingen (lang en kortlopend) zijn als gevolg van de toegenomen extra aanvragen ten opzichte van vorig jaar gestegen. Diverse grote projecten zijn afgelopen jaar goedgekeurd waarvoor verplichtingen zijn aangegaan, door middel van het afsluiten van contracten met SPO's. Deels betreffen de projectverplichtingen meerjarige projecten. Het langlopend deel van de projectverplichtingen is opgenomen onder de langlopende schulden. Het kortlopend deel van de meerjarige projecten is verantwoord onder de kortlopende schulden.

	31-12-2021	31-12-2020
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Projectverplichtingen	3.564.406	2.238.066
Te betalen personeelskosten	561.321	342.930
Crediteuren	195.194	109.556
Overlopende passiva	93.474	38.223
Vooruit ontvangen subsidie	346.987	0
Te betalen omzetbelasting	21.454	0
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	**4.782.836**	**2.728.775**

In de te betalen personeelskosten zijn nog te maken loonkosten opgenomen van 2 medewerkers die per 31 december 2021 niet meer actief zijn en in de loop van 2022 uit dienst gaan.

De post vooruitontvangen subsidie heeft betrekking op de subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma: MakeWay – Embracing intersectionality for inclusion.

In 2021 is het Liliane Fonds BTW-ondernemer geworden en is de BTW-administratie ingericht. Dit jaar is voor het eerst een verplichting te betalen omzetbelasting opgenomen in de jaarrekening.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Het Liliane Fonds heeft een sponsorovereenkomst met de Nationale Postcode Loterij t/m einde 2024 waarbij een jaarlijks nader te bepalen bedrag wordt toegekend. Het basisbedrag bedroeg de afgelopen jaren steeds € 1,35 miljoen.

Het Liliane Fonds is voor variërende erfdelen of legaten, verwachter of bloot gerechtigde onder last van vruchtgebruik met verteringsbevoegdheid in tien (10) nalatenschappen die in 2021 of eerder zijn opengevallen. Baten uit deze nalatenschappen worden niet in de staat van baten en lasten verwerkt op grond van de daarvoor geldende richtlijn. Daarnaast is het Liliane Fonds gerechtigde in achttien (18) nalatenschappen die in het jaar 2021 of eerder zijn opengevallen en waarvan de omvang ultimo 2021 nog niet kon worden vastgesteld op basis van beschikbare informatie ontvangen van de executeur of notaris.

Op 22 december 2020 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken een subsidie toegekend aan Stichting WEMOS, penvoerder van het consortium waar Stichting Liliane Fonds deel van uitmaakt, voor het uitvoeren van het programma: MakeWay – Embracing intersectionality for inclusion. Dit betekent voor Stichting Liliane Fonds, een bijdrage van € 5,4 miljoen over 5 jaar gespreid met ingang van 2021. Het programma van het consortium loopt in 5 landen, waarbij het Liliane Fonds de coördinatie voor Rwanda doet.

In 2020 heeft de Stichting Liliane Fonds een aanvraag gedaan bij de AFAS Foundation voor de financiering van het projectvoorstel ´Zorgkompas in Kameroen´. De AFAS Foundation heeft in februari 2021 besloten het 1e jaar van het project toe te zeggen en heeft de intentie uitgesproken om het volledige project van 4 jaar te financieren ad € 1.487.466. De toezegging voor 2022, 2023 en 2024 is voorwaardelijk: als de realisatie van doelstellingen van 2021 door het bestuur van de AFAS Foundation wordt goedgekeurd, zal de financiering van jaar 2022 volgen. Deze aanpak geldt ook voor de daaropvolgende jaren.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
TOTAAL BATEN			
Baten van particulieren	16.049.391	13.767.000	15.892.905
Baten van bedrijven	298.385	450.000	342.602
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	695.496	1.069.788	149.426
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.243.103	1.244.400	1.223.785
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.728.729	2.665.000	2.443.412
TOTAAL BATEN	**22.365.104**	**20.546.188**	**21.402.130**

De totale baten 2021 bedroegen € 22,4 miljoen en zijn daarmee hoger ten opzichte van vorig jaar en begroot. Ten opzichte van 2020 zijn voornamelijk de baten van particulieren en subsidies van overheden gestegen.

De baten van verbonden organisaties zonder winststreven betreffen de bijdrage van onze samenwerkingspartner MIVA die grotendeels via onze strategische partnerorganisaties (SPO's) worden besteed.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN VAN PARTICULIEREN			
Baten uit donaties en giften	8.387.485	7.367.000	7.664.681
Baten uit nalatenschappen	7.661.906	6.400.000	8.228.224
TOTAAL BATEN VAN PARTICULIEREN	**16.049.391**	**13.767.000**	**15.892.905**

De baten uit donaties en giften stegen in 2021 met 9,4% ten opzichte van het jaar ervoor. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere inkomsten uit grote gevers dan begroot en het lukt ons beter om donateurs in het eerste jaar dat ze bij ons zijn te behouden. Het aantal actieve individuele donateurs bedraagt per 31 december 2021 79.495 (2020: 80.400).

De baten ontvangen uit nalatenschappen (erfstellingen en legaten) dalen met 7% ten opzichte van vorig jaar, en waren bijna 20% hoger dan begroot. De begroting was een voorzichtige benadering gebaseerd op het 5-jarig gemiddelde. Het aantal nieuwe nalatenschappen bedroeg in 2021: 157 (2020: 175).

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN			
TOTAAL BATEN VAN SUBSIDIES VAN OVERHEDEN	**695.496**	**1.069.788**	**149.426**

De baten van subsidies van overheden betreffen in 2021 het programma: MakeWay – Embracing intersectionality for inclusion. In de begroting was voorzien dat dit programma m.i.v. het 1e kwartaal van start zou gaan. Dit is in werkelijkheid het 2e kwartaal geworden, waardoor de subsidie lager is uitgevallen dan begroot. In 2020 betrof het een incidentele subsidie voor het project Voices for Inclusion.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BESTEED AAN DOELSTELLINGEN			
BESTEDINGEN BINNEN JAARPLANNEN			
Uitbesteed werk	9.604.246	10.320.000	9.583.572
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.322.464	1.312.536	1.268.941
	10.926.710	**11.632.536**	**10.852.513**
BESTEDINGEN EXTRA AANVRAGEN			
Uitbesteed werk	6.023.195	4.330.000	5.088.677
Toegerekende kosten eigen organisatie	998.953	991.375	699.018
	7.022.148	**5.321.375**	**5.787.695**
VOORLICHTING			
Directe kosten voorlichting	1.062.241	1.170.125	952.134
Toegerekende kosten eigen organisatie	952.756	947.032	799.989
	2.014.996	**2.117.157**	**1.752.123**
Totaal direct besteed aan doelstelling	16.689.682	15.820.125	15.624.383
Toegerekende kosten eigen organisatie	3.274.172	3.250.943	2.767.948
TOTAAL BESTEDINGEN AAN DE DOELSTELLING	**19.963.854**	**19.071.068**	**18.392.331**

De totale bestedingen aan de doelstellingen bedroegen in 2021 € 20,0 miljoen tegen € 18,4 miljoen in 2020, en tegen € 19,1 miljoen begroot. De bestedingen aan de jaarplannen en extra aanvragen lagen in 2021 € 1,3 miljoen hoger dan in 2020.

De bestedingen binnen jaarplannen zijn nagenoeg gelijk aan vorig jaar en € 0,7 miljoen lager dan begroot. De extra aanvragen waren hoger dan begroot en vorig jaar. Waar IPP een aantal jaren onderbesteding had op extra aanvragen, was er in 2021 sprake van (gecontroleerde, door het MT goedgekeurde) overbesteding. Beschikbare fondsen werden besteed aan kwalitatief goede projecten die dankzij een goede samenwerking tussen de verschillende teams, de afdelingen en de SPO's tot stand kwamen.

De bestedingen via extra aanvragen zijn de bestedingen die, na het vaststellen van de jaarplannen, extra kunnen worden toegekend aan SPO's voor het uitvoeren van hun programma's. De SPO's besteden de toegekende gelden direct of indirect aan de versterking van kinderen met een beperking en het toegankelijk maken van hun omgeving. Daarbij kan het ook gaan om de versterking van Partnerorganisaties (PO's), zodat zij beter in staat zijn voor kinderen de juiste steun te organiseren, en om programmamanagement, eveneens een voorwaarde voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het programma.

In 2021 is (naast de € 9,6 miljoen bestedingen binnen de jaarplannen) in totaal € 4,8 miljoen besteed aan ondersteuning voor extra projecten van de SPO's. Daarnaast is € 0,9 miljoen besteed aan speciale projecten, waaronder projecten geïnitieerd door het Liliane Fonds en het door BuZa gesubsidieerde programma MakeWay. Voorts is € 0,3 miljoen besteed aan evaluaties en wetenschappelijk onderzoek. Dit laatste is van belang om ons werk steeds te kunnen blijven verbeteren.

De bestedingen aan Voorlichting zijn hoger dan vorig jaar en bleven ruim binnen begroting. Dit is te verklaren door een onderbesteding in 2020, die in 2021 is verkleind. In 2021 is een deel van het begrote budget voor het scholenprogramma wegens corona niet ingezet, Deze konden anders worden ingezet ten behoeve van het bereiken van onze doelgroepen, waardoor de onderbesteding is beperkt.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BESTEDINGSPERCENTAGE			
Totaal bestedingen	19.963.854	19.071.068	18.392.331
Som van de lasten	23.677.073	22.944.271	22.180.920
BESTEDINGSPERCENTAGE OVER LASTEN	**84,3%**	**83,1%**	**82,9%**

Hieruit valt af te leiden dat 84,3% van de lasten is besteed aan de doelstelling. Het bestedings-percentage (over lasten) is hoger dan vorig jaar en begroting.

WERVING BATEN

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
WERVINGSKOSTEN			
Werving	1.192.436	1.177.000	1.445.838
Behoud/Winback	167.862	223.000	189.481
Nalatenschappencampagne	176.575	242.000	203.200
Overige wervingskosten	35.153	94.996	37.208
Totaal directe wervingskosten	**1.572.026**	**1.736.996**	**1.875.727**
Toegerekende kosten eigen organisatie	**1.496.386**	**1.488.244**	**1.292.086**
	3.068.412	**3.225.240**	**3.167.813**

In 2021 zijn er minder wervingskosten gemaakt ten opzichte van de begroting en vorig jaar. Door verminderde capaciteit bij de wervingsbureaus aan het einde van het jaar kon het volledige budget niet worden ingezet.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN			
Wervingskosten	3.068.412	3.225.240	3.167.813
Som van de baten	22.365.104	20.546.188	21.402.130
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN	**13,7%**	**15,7%**	**14,8%**

In 2021 zijn met lagere kosten voor werving, de totale baten gestegen en derhalve is het percentage wervingskosten gedaald ten opzichte van de begroting en vorig jaar.

Toelichting lastenverdeling

Procentuele verdeling kosten eigen organisatie naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2021
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting			
	%	%	%	%	%	%
Personeelskosten	24,9	18,8	17,6	27,3	11,3	100,0
Huisvestingskosten	23,0	17,3	18,6	30,4	10,7	100,0
Kantoor- en algemene kosten	23,0	17,3	18,6	30,4	10,7	100,0
m.u.v. beheerkosten bank	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Afschrijving en rente	23,0	17,3	18,6	30,4	10,7	100,0

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen			Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2021	Totaal begroot 2021	Totaal werkelijk 2020
	Jaarplannen	Extra aanvragen	Voorlichting					
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Uitbesteed werk	9.604.246	6.023.195				15.627.441	14.650.000	14.672.249
Publiciteit en communicatie			1.062.241	1.572.026		2.634.267	2.907.121	2.827.861
Personeelskosten	1.118.393	845.782	788.011	1.227.126	508.905	4.488.217	4.398.700	3.848.858
Huisvestingskosten	12.275	9.214	9.910	16.197	5.683	53.278	71.300	54.222
Kantoor- en algemene kosten	146.903	110.262	118.594	193.830	109.436	679.025	730.150	598.128
Afschrijving en rente	44.892	33.695	36.241	59.233	20.783	194.845	187.000	179.602
TOTAAL	**10.926.710**	**7.022.148**	**2.014.996**	**3.068.412**	**644.807**	**23.677.073**	**22.944.271**	**22.180.920**

De methode van toerekening wordt toegelicht op pagina 67 van de volledige jaarrekening.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
KOSTEN EIGEN ORGANISATIE			
Personeelskosten			
Salariskosten	3.192.061	3.256.000	2.781.155
Sociale lasten	535.632	557.700	477.188
Pensioenlasten	361.800	375.000	301.019
Reis- en verblijfskosten	22.015	103.000	16.647
Kosten inhuur	302.847	120.000	258.148
Kosten cursussen/opleidingen	69.942	76.000	64.645
Overige personeelskosten	197.672	46.000	109.937
Doorbelaste personeelskosten	-193.752	-135.000	-159.881
	4.488.217	**4.398.700**	**3.848.858**
Huisvestingskosten			
Energiekosten	19.730	20.800	18.098
Verzekeringen/belastingen	11.826	11.100	11.401
Overige huisvestingskosten	21.722	39.400	24.723
	53.278	**71.300**	**54.222**
Kantoor- en algemene kosten			
ICT-kosten	263.103	297.000	227.721
Kantoorkosten	207.518	224.950	224.306
Overige algemene kosten	197.602	196.000	141.376
Kosten Raad van Toezicht	10.802	12.200	4.725
	679.025	**730.150**	**598.128**
Afschrijving			
Afschrijving	194.845	187.000	179.602
	194.845	**187.000**	**179.602**
TOTAAL KOSTEN EIGEN ORGANISATIE	**5.415.365**	**5.387.150**	**4.680.810**

De totale kosten eigen organisatie zijn ten opzichte van 2020 met 16% gestegen en gelijk aan begroting.

De personeelskosten zijn 17% hoger dan in 2020 als gevolg van:

- Hogere salariskosten door toename van het aantal fte's in vaste dienst en de indexering van de salarissen. Het aantal fte's in vaste dienst is gestegen van 50,4 fte eind 2020 naar 58,2 fte per eind 2021. Deze stijging is conform begroting en is vooral te verklaren door enkele medewerkers die voor het MakeWay-programma in dienst zijn gekomen voor de duur van het programma.
- Hogere kosten inhuur t.o.v. vorig jaar en begroting als gevolg van vervanging van langdurig zieken en tijdelijke krachten tijdens de werving van nieuwe medewerkers.
- Hogere overige personeelskosten door het voorzien van de nog te maken loonkosten van 2 medewerkers die per 31 december 2021 niet meer actief zijn en in de loop van 2022 uit dienst gaan.

De reis- en verblijfskosten waren wederom fors lager dan begroot, aangezien in de begroting rekening was gehouden met gedeeltelijk weer naar kantoor reizen maar door de coronamaatregelen was dit slechts beperkt mogelijk.
De huisvestingskosten zijn in lijn met vorig jaar.
De ICT-kosten en de algemene kosten zijn - conform begroting - gestegen t.o.v. vorig jaar. De stijging van de algemene kosten is het gevolg van externe ondersteuning bij het uitvoeren van het cultuur-onderzoek en het opstellen van het meerjaren-beleidsplan.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE			
Kosten beheer en administratie	644.807	647.962	620.776
Som van de lasten	23.677.073	22.944.271	22.180.920
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE	**2,7%**	**2,8%**	**2,8%**

De 'kosten beheer en administratie' betreffen de kosten eigen organisatie die niet zijn toe te rekenen aan de bestedingen aan de doelstelling of aan de kosten voor werving van baten. De kosten beheer en administratie zijn in 2021 lager dan begroot.

In 2021 blijven de kosten eigen organisatie met 2,7% wederom ruim onder de interne norm van maximaal 6,5%.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Overige rente	-27.198	-6.000	-2.315
Dividend uit beleggingen	1.272	0	0
Gerealiseerd koersresultaat beleggingen	49	0	0
Ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	57.168	0	0
BRUTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**31.291**	**-6.000**	**-2.315**
Kosten van beleggingen	-9.338	0	0
NETTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**21.953**	**-6.000**	**-2.315**

Onder 'Overige rente' is de betaalde en genoten rente op spaarrekeningen, lopende rekeningen en deposito's weergegeven. De daling ten opzichte van het voorgaande jaar wordt veroorzaakt door het in rekening brengen van negatieve rente door de banken. We beperken dit zo veel mogelijk door het spreiden bij diverse banken.
De tabel 'Saldo financiële baten en lasten' is opgemaakt conform het format bij de Richtlijn Financieel beheer van Goede Doelen Nederland.

Toelichting op het kasstroomoverzicht over 2021

De liquide middelen stegen in 2021 met € 0,5 miljoen.

De kasstroom uit operationele activiteiten bedraagt € 2,8 miljoen positief en betreft een negatief resultaat van € 1,2 miljoen gecompenseerd door een forse positieve mutatie in het werkkapitaal, vooral als gevolg van toegenomen project-verplichtingen en inning van vorderingen.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten bedraagt € 2,3 miljoen negatief en betreft voornamelijk investering in beleggingseffecten van € 2,1 miljoen.

Omdat de langlopende schulden voornamelijk bestaan uit projectverplichtingen, wordt deze balanspost opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten in plaats van onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Medewerkers en beloningen

Medewerkers
Het gemiddeld aantal fte's bedraagt 55,7 over 2021 (50,0 over 2020). Daarnaast waren er in 2021 102 (2020: 109) vrijwilligers betrokken bij het Liliane Fonds. Geen van de werknemers van het Liliane Fonds is buiten Nederland werkzaam.

Bezoldiging directie
De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie heeft begin 2022 plaatsgevonden.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het Liliane Fonds de 'Regeling beloning directeuren van goededoelen-organisaties' van Goede Doelen Nederland. De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij het Liliane Fonds vindt plaats door de Raad van Toezicht. De BSD-score, op basis van een zorgvuldige analyse, is vastgesteld op 430 punten. Bij de BSD-score van 430 punten hoort een maximaal (norm)jaarinkomen van € 125.011 voor de periode januari tot en met december 2021 (1 fte/12 mnd.). Zoals uit onderstaand overzicht blijkt, blijft het jaarinkomen van de Directeur-bestuurder binnen de geldende maxima. Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/ bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven ruim binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 209.000 per jaar (1 fte/12 mnd.). De belaste vergoedingen/ bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn staan bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Het Liliane Fonds verstrekt de Directeur-bestuurder géén overwerkvergoeding, representatievergoeding, lease- of bedrijfsauto, lening, voorschotten of garanties. Iedere werknemer inclusief de directeur betaalt 40% van de pensioenpremie zelf.

Vanaf 1 januari 2016 is de Directeur-bestuurder van Stichting Liliane Fonds ook Directeur-bestuurder van Stichting MIVA. Hij blijft voor 100% in loon-dienst van Stichting Liliane Fonds. Zijn salaris wordt voor 6% doorbelast aan Stichting MIVA.

Sinds november 2021 is de Directeur-bestuurder vervangen door een interim-Directeur-bestuurder. In 2021 geldt conform de WNT voor een interim-directeur niet in loondienst een maximum bezoldiging voor de eerste 6 maanden van € 27.700,- per maand en voor de daaropvolgende 6 maanden van € 21.000,- per maand. Het uurloon zal echter nooit meer dan € 199,- per uur bedragen. De bedragen zijn excl. btw. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt, blijft het inkomen van de interim-Directeur-bestuurder binnen de geldende maxima.

Naam	S.H. Berdenis van Berlekom	W.H. van der Luit
Functie	Directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder
Dienstverband	Bepaalde tijd (4jr.)	Interim Contract
Uren contractueel	40 uur	24 uur
Parttime percentage	100%	60%
Periode	jan - dec 2021	nov - dec 2021

	2021	**2021**
BEZOLDIGING		
Bruto salaris/vergoeding	114.222	23.157
Bruto vakantiegeld (8%)	8.953	geen
Eindejaarsuitkeringen e.d.	geen	geen
Variabel salaris	geen	geen
TOTAAL BRUTO BELASTBAAR JAARINKOMEN	**123.175**	**23.157**
NORM BRUTO BELASTBAAR JAARINKOMEN	**125.011**	
Belastbare vergoedingen/bijtellingen	geen	geen
Werkgeversdeel pensioenlasten (60%)	15.115	geen
Pensioencompensatie	geen	geen
Overige beloningen op termijn	geen	geen
Uitkeringen beëindiging dienstverband	geen	geen
TOTAAL BEZOLDIGING 2021	**138.290**	**23.157**
TOTAAL BEZOLDIGING 2020	**133.068**	**geen**
NORM BEZOLDIGING INCL. WERKGEVERSLASTEN NAAR RATO	**209.000**	**55.400**

Bezoldiging toezichthouders
Leden van de Raad van Toezicht kunnen jaarlijks een beroep doen op een vergoeding ter hoogte van de maximale vrijwilligersvergoeding (2021: € 1.800) voor de voorzitter en voor 50% daarvan (2021: € 900) voor de overige leden van de Raad. De vergoedingen worden voor 6% doorbelast aan Stichting MIVA.

De samenstelling van de Raad van Toezicht wordt vermeld op pagina 56.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 21 maart 2022 is de Stichting Evenementen Liliane Fonds opgeheven en is het vermogen overgedragen aan het Liliane Fonds. Het Liliane Fonds is bij de KvK aangewezen tot bewaarder van de boeken en de bescheiden.

Gecon-solideerde **Jaar-rekening**

Geconsolideerde balans per 31 december 2021

(na bestemming saldo baten en lasten)

Stichting Liliane Fonds, Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie en Stichting Evenementen Liliane Fonds

		31-12-2021		31-12-2020
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Bedrijfsmiddelen		1.690.537		1.644.854
Voorraden	14.027		14.235	
Vorderingen	8.962.073		10.365.820	
Effecten	2.054.360		0	
Liquide middelen	9.914.502		9.704.943	
		20.944.962		20.084.998
TOTAAL ACTIVA		**22.635.499**		**21.729.852**
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
Reserves				
Continuïteitsreserve	6.980.000		6.150.000	
Bestemmingsreserves	7.606.523		9.225.397	
Overige reserves	48.467		45.478	
		14.634.990		15.420.876
Fondsen				
Bestemmingsfondsen		1.278.772		1.738.865
		15.913.762		17.159.741
Voorzieningen		144.000		409.000
Langlopende schulden		1.742.335		1.376.443
Kortlopende schulden		4.835.402		2.784.668
TOTAAL PASSIVA		**22.635.499**		**21.729.852**

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2021

Stichting Liliane Fonds, Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie en Stichting Evenementen Liliane Fonds

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN			
Baten van particulieren	17.379.109	15.292.000	17.808.558
Baten van bedrijven	313.680	452.500	347.598
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	695.496	1.069.788	149.425
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.629.492	3.240.000	2.960.123
SOM VAN DE BATEN	**23.367.777**	**21.404.288**	**22.615.704**
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Bestedingen binnen jaarplannen	10.926.710	11.805.851	10.792.097
Bestedingen extra aanvragen	7.115.855	5.452.292	5.804.485
Voorlichting	2.305.679	2.367.025	2.033.576
	20.348.244	19.625.168	18.630.157
Wervingskosten	3.533.450	3.648.359	3.643.635
Kosten Beheer & administratie	748.900	704.745	792.950
SOM VAN DE LASTEN	**24.630.594**	**23.978.272**	**23.066.742**
Saldo voor financiële baten en lasten	-1.262.817	-2.573.984	-451.038
Saldo financiële baten en lasten	16.839	-6.000	-2.168
SALDO BATEN EN LASTEN	**-1.245.978**	**-2.579.984**	**-453.206**

Algemene toelichting

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Stichting Liliane Fonds samen met Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA). Het bestuur van MIVA heeft de uitvoering van het door hen vastgestelde beleid, plan en begroting gedelegeerd aan de directie van het Liliane Fonds, de heer S.H. Berdenis van Berlekom. Hierdoor ontstaat er een economische eenheid van leiding, organisatie en personeel. In de consolidatie is tevens begrepen, vanaf 1 december 2020, Stichting Evenementen Liliane Fonds. Het bestuur van Stichting Evenementen Lilianefonds is vanaf 1 december 2020 gewijzigd, zodanig dat Stichting Liliane Fonds, een overheersende zeggenschap kan uitoefenen.

De in de consolidatie begrepen stichtingen zijn:
- Stichting Liliane Fonds, 's-Hertogenbosch (100%)
- Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA), 's-Hertogenbosch (100%)
- Stichting Evenementen Liliane Fonds, 's-Hertogenbosch (100%, vanaf 1 december 2020)

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 64-67 opgenomen toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode. Onderlinge verhoudingen en transacties worden in de samengevoegde jaarrekening geëlimineerd.

Samenwerking Stichting Liliane Fonds en Stichting MIVA
Het Liliane Fonds en MIVA hebben in 2015 besloten hun krachten te bundelen om het effect van hun werk in Afrika, Azië en Latijns-Amerika te vergroten, om elkaar en hun partners ter plaatse te versterken, en om kosten te besparen. Het Liliane Fonds en MIVA blijven twee aparte stichtingen. Ze behouden hun eigen identiteit én hun specifieke aandachtsgebied: het Liliane Fonds maakt kinderen met een beperking sterker en hun omgeving toegankelijker, MIVA steunt kleinschalige projecten met vervoers- en communicatiemiddelen.

Meer impact
Voor het Liliane Fonds betekent de samenwerking dat partners in Afrika, Azië en Latijns-Amerika hun werk beter kunnen doen, doordat MIVA dit ondersteunt met transport- en communicatiemiddelen. Voor MIVA betekent de samenwerking dat de uitvoering van projecten voortaan ter plekke ook begeleid en gemonitord wordt door partners van het Liliane Fonds.

Baten
De totale baten van MIVA bedroegen over 2021 € 2,2 miljoen. Dit bestond voor € 1,3 miljoen uit baten particulieren en voor € 0,9 miljoen uit baten van andere organisaties zonder winststreven.

Bestedingen
MIVA heeft in 2021 voor € 1,3 miljoen besteed aan projecten via het partnernetwerk van het Liliane Fonds.

Minder kosten
Het Liliane Fonds en MIVA brengen hun kosten omlaag, doordat ze vanaf 1 september 2015 zijn gehuisvest op dezelfde locatie en daar de ondersteunende diensten delen.

MIVA betaalt hiervoor jaarlijks een vergoeding aan het Liliane Fonds volgens een verdeelsleutel die is vastgelegd in een financiële overeenkomst.

Gegevens Stichting MIVA
Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie
Havensingel 26
5211 TX 's-Hertogenbosch
KvK 41197054

Doelstelling
Stichting Missie Verkeersmiddelen Aktie (MIVA), opgericht op 23 oktober 1935, is statutair gevestigd te Amsterdam, kantoor houdend te 's-Hertogenbosch en heeft ten doel het basiswerk van pioniers te ondersteunen. MIVA doet dit middels het beschikbaar stellen van transport- en communicatiemiddelen voor hun sociale, socio-economische en pastorale activiteiten in ontwikkelingslanden en middels het geven van voorlichting over het werk van deze pioniers en de problemen waar zij mee geconfronteerd worden en specifiek over hetgeen MIVA kan doen om hun werk te ondersteunen. Oorspronkelijk waren het de vanuit Nederland uitgezonden missionarissen, tegenwoordig zijn het vooral lokale pioniers die zich op velerlei terreinen inzetten voor verbetering van het lot van hun medemensen.

Bestuur/Raad van Toezicht
In de bestuursvergadering van 18 december 2017 is besloten tot een personele unie met het Liliane Fonds. Binnen de personele unie werkt ook MIVA voortaan met een Directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. De directeur van het Liliane Fonds is - nu ook formeel - tevens bestuurder van MIVA, en de Raden van Toezicht van beide organisaties bestaan uit dezelfde personen.

Gegevens Stichting Evenementen Liliane Fonds
Stichting Evenementen Liliane Fonds
Havensingel 26
5211 TX 's-Hertogenbosch
KvK 17264176

Doelstelling
Stichting Evenementen Liliane Fonds, opgericht op 12 oktober 2009, is statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch, kantoor houdend te 's-Hertogenbosch, en heeft ten doel het organiseren van evenementen en activiteiten ten behoeve van de Stichting Liliane Fonds en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, in de ruimste zin.

Bestuur/Raad van Toezicht
Het bestuur van de stichting bestaat uit minstens drie leden.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2021

	2021	2020
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Bedrijfsmiddelen		
Aanschafwaarde begin boekjaar	3.755.440	3.581.469
Cum. afschrijvingen begin boekjaar	-2.110.587	-1.930.065
BOEKWAARDE BEGIN BOEKJAAR	**1.644.854**	**1.651.404**
Investeringen boekjaar	240.746	173.972
Desinvesteringen boekjaar, aanschafwaarde	-46.802	0
Desinvesteringen boekjaar, cum. afschrijvingen	46.638	0
Afschrijvingen boekjaar	-194.899	-180.522
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.854**
Aanschafwaarde einde boekjaar	3.949.384	3.755.441
Cum. afschrijvingen einde boekjaar	-2.258.847	-2.110.587
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.854**
Kantoorinventaris en -apparatuur	6.134	6.677
Computerapparatuur en software	181.385	240.083
Kantoorpand inclusief verbouwing en inrichting	1.503.017	1.398.094
BOEKWAARDE EINDE BOEKJAAR	**1.690.537**	**1.644.854**

De materiële vaste activa betreffen vrijwel geheel de Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar pagina 68 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

	31-12-2021	31-12-2020
VOORRADEN		
VOORRAAD HANDELSGOEDEREN	**14.027**	**14.235**

	31-12-2021	31-12-2020
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA		
Nalatenschappen	6.874.679	7.810.630
Te ontvangen toegezegde donaties	1.837.832	1.723.500
Vooruitbetaald m.b.t. programma's	153.980	723.006
Overige vorderingen en overlopend actief	95.582	108.684
TOTAAL VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	**8.962.073**	**10.365.820**

De vorderingen en overlopende activa hebben voornamelijk betrekking op Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 68 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

EFFECTEN

De effecten bestaan volledig uit de effecten van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 69 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

	31-12-2021	31-12-2020
LIQUIDE MIDDELEN		
Bank-, spaarrekeningen en rekeningen-courant	9.900.811	9.700.272
Kas	13.691	4.671
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN	**9.914.502**	**9.704.943**

De liquide middelen bestaan voor € 7,9 miljoen uit de liquide middelen van Stichting Liliane Fonds, voor € 2,0 miljoen uit die van Stichting MIVA en voor € 31.000 uit liquide middelen van Stichting Evenementen Liliane Fonds.

RESERVES EN FONDSEN

	2021	2020
RESERVES		
Stand begin boekjaar	15.420.876	16.728.447
Toevoeging Stichting Evenementen Liliane Fonds	2.988	42.470
Bestemming resultaat boekjaar	-788.873	-1.350.042
STAND EINDE BOEKJAAR	**14.634.992**	**15.420.876**
FONDSEN		
Stand begin boekjaar	1.738.865	842.030
Bestemming resultaat boekjaar	-460.093	896.835
STAND EINDE BOEKJAAR	**1.278.772**	**1.738.865**

Voor een nadere toelichting op de reserves en fondsen van Stichting Liliane Fonds verwijzen wij naar pagina 70 tot en met 73 van de enkelvoudige jaarrekening.

De reserves van MIVA bestaan ultimo 2021 voor € 990.000 uit continuïteitsreserve, voor € 250.000 uit Bestemmingsreserve Programma-uitvoering, voor € 312.000 uit bestemmingsreserve strategie en beleid en voor € 181.000 uit bestemmingsreserve Hoefje Tannetje.

De reserve van Stichting Evenementen Liliane Fonds ultimo 2021 bestaat voor € 48.467 uit een bestemmingsreserve

De bestemmingsfondsen van MIVA kunnen als volgt gespecificeerd worden.

	2021	2020
Bestemmingsfonds Pater Balemans		
Stand begin boekjaar	397.118	443.417
Bestemming resultaat boekjaar	-94.177	-46.299
STAND EINDE BOEKJAAR	**302.941**	**397.118**
Bestemmingsfonds Vrienden van Pater Peeters		
Stand begin boekjaar	277.747	352.637
Bestemming resultaat boekjaar	-106.802	-74.890
STAND EINDE BOEKJAAR	**170.945**	**277.747**
Bestemmingsfonds Fundatie Charitas		
Stand begin boekjaar	0	0
Bestemming resultaat boekjaar	200.000	0
STAND EINDE BOEKJAAR	**200.000**	**0**
TOTAAL FONDSEN	**673.886**	**674.865**

Het bestemmingsfonds Pater Balemans is gevormd uit het overgedragen vermogen van Stichting Balemans en bestemd voor specifieke nog uit te voeren projecten in Burkina Faso. Jaarlijks worden de giften van donateurs van de voormalige stichting Balemans, in 2021 € 88.397, toegevoegd aan dit fonds. In 2021 is voor een bedrag van € 182.574 besteed aan projecten in Burkina Faso.

Eind 2018 besloot het Bestuur van Stichting Vrienden van Pater Peeters de stichting op te heffen en de reserves als bestemmingsfonds onder te brengen bij MIVA. In het voorjaar van 2019 zijn de gemaakte afspraken geëffectueerd. Uit het overgedragen vermogen van Stichting Vrienden van Pater Peeters is binnen MIVA een bestemmingsfonds gevormd. De gelden worden (uitsluitend) besteed aan specifieke projecten in DR Congo. Jaarlijks worden de giften van donateurs van de voormalige Stichting Vrienden van Pater Peeters, in 2021 € 95.524, toegevoegd aan dit fonds. In 2021 is voor een bedrag van € 202.326 besteed aan projecten in Congo.

Het bestemmingsfonds Fundatie Charitas is gevormd op basis van een overeengekomen samenwerking, waarin is vastgelegd dat de Fundatie MIVA in 2020, 2021 en 2022 steunt met een totaalbedrag van € 600.000, gelijk te verdelen over de jaren met € 200.000 per jaar. Het bestedingskader is afgebakend tot organisaties die een Katholieke oorsprong hebben en werken vanuit het Katholieke gedachtegoed.

VOORZIENINGEN

De Voorzieningen bestaan volledig uit de voorzieningen van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 74 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De langlopende schulden bestaan volledig uit de langlopende schulden van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 74 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2021	31-12-2020
Projectverplichtingen	3.564.406	2.238.066
Te betalen personeelskosten	589.703	363.765
Crediteuren	199.627	142.840
Overlopende passiva	113.225	39.997
Vooruitontvangen subsidie	346.987	0
Te betalen omzetbelasting	21.454	0
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	**4.835.402**	**2.784.668**

De kortlopende schulden bestaan voornamelijk uit de kortlopende schulden van Stichting Liliane Fonds. Voor een nadere specificatie en toelichting verwijzen wij naar pagina 75 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijkende verplichtingen van het Liliane Fonds worden toegelicht op pagina 75 van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Liliane Fonds.

MIVA is gerechtigde in één (1) nalatenschap die in het jaar 2021 of eerder is opengevallen en waarvan de omvang ultimo 2021 nog niet kon worden vastgesteld op basis van beschikbare informatie ontvangen van de executeur of notaris.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2021

De baten en lasten betreffen voor een groot deel de baten en lasten van Stichting Liliane Fonds. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar de enkelvoudige jaarrekening vanaf pagina 76 tot en met 83.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
TOTAAL BATEN			
Baten van particulieren	17.379.109	15.292.000	17.808.558
Baten van bedrijven	313.680	452.500	347.598
Baten van loterijorganisaties	1.350.000	1.350.000	1.350.000
Baten van subsidies van overheden	695.496	1.069.788	149.425
Baten van andere organisaties zonder winststreven	3.629.492	3.240.000	2.960.123
TOTAAL BATEN	**23.367.777**	**21.404.288**	**22.615.704**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BATEN VAN PARTICULIEREN			
Baten uit donaties en giften	9.348.038	8.267.000	8.750.312
Baten uit nalatenschappen	8.031.071	7.025.000	9.058.246
TOTAAL BATEN VAN PARTICULIEREN	**17.379.109**	**15.292.000**	**17.808.558**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BESTEED AAN DOELSTELLINGEN			
Bestedingen binnen jaarplannen			
Uitbesteed werk	9.604.246	10.320.000	9.583.572
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.322.464	1.485.851	1.208.525
	10.926.710	**11.805.851**	**10.792.097**
Bestedingen extra aanvragen			
Uitbesteed werk	6.023.195	4.330.000	5.070.867
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.092.660	1.122.292	733.618
	7.115.855	**5.452.292**	**5.804.485**
Voorlichting			
Directe kosten voorlichting	1.176.353	1.295.125	1.054.210
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.129.326	1.071.900	979.366
	2.305.679	**2.367.025**	**2.033.576**
Totaal direct besteed aan doelstelling	16.803.794	15.945.125	15.708.649
Toegerekende kosten eigen organisatie	3.544.450	3.680.043	2.921.509
TOTAAL BESTEDINGEN	**20.348.244**	**19.625.168**	**18.630.157**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
BESTEDINGSPERCENTAGE			
Totaal bestedingen	20.348.244	19.625.168	18.630.157
Som van de lasten	24.630.594	23.978.272	23.066.742
BESTEDINGSPERCENTAGE OVER LASTEN	**82,6%**	**81,8%**	**80,8%**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
WERVING BATEN			
Wervingskosten			
Werving	1.302.639	1.302.000	1.516.066
Nieuwsbrief	52.745	60.000	150.357
Collecte	5.960	7.500	7.152
Nalatenschappencampagne	176.575	223.000	213.274
Behoud/Winback	167.862	242.000	95.716
Overige wervingskosten	53.238	129.496	39.786
Totaal directe wervingskosten	1.759.018	1.963.996	2.022.351
Toegerekende kosten eigen organisatie	1.774.431	1.684.363	1.621.284
	3.533.450	**3.648.359**	**3.643.635**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN			
Wervingskosten	3.533.450	3.648.359	3.643.635
Som van de geworven baten	23.367.777	21.404.288	22.615.704
PERCENTAGE WERVINGSKOSTEN	**15,1%**	**17,0%**	**16,1%**

Toelichting lastenverdeling

Procentuele verdeling kosten eigen organisatie naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen					
	Jaarplannen	**Extra aanvragen**	**Voorlichting**	**Wervings-kosten**	**Kosten beheer en administratie**	**Totaal werkelijk 2021**
	%	%	%	%	%	%
Personeelskosten	22,1	18,2	18,9	29,3	11,5	100,0
Huisvestingskosten	21,3	18,0	18,1	30,3	12,3	100,0
Kantoor- en algemene kosten	19,5	17,1	16,8	28,3	18,3	100,0
Afschrijving en rente	23,0	17,3	18,6	30,4	10,7	100,0

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

	Besteed aan doelstellingen							
	Jaarplannen	**Extra aanvragen**	**Voorlichting**	**Wervings-kosten**	**Kosten beheer en administratie**	**Totaal werkelijk 2021**	**Totaal begroot 2021**	**Totaal werkelijk 2020**
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Uitbesteed werk	9.604.246	6.023.195				15.627.441	14.650.000	14.654.439
Publiciteit en communicatie			1.176.354	1.762.007		2.938.360	3.259.121	3.076.561
Personeelskosten	1.118.393	919.982	956.067	1.484.843	583.680	5.062.964	4.986.700	4.416.002
Huisvestingskosten	12.275	10.393	10.425	17.426	7.079	57.598	77.000	58.328
Kantoor- en algemene kosten	146.903	128.576	126.587	212.915	137.341	752.321	817.450	680.890
Afschrijving en rente	44.892	33.710	36.248	59.248	20.801	194.899	188.000	180.522
TOTAAL	**10.926.710**	**7.115.855**	**2.305.680**	**3.536.438**	**748.900**	**24.633.583**	**23.978.272**	**23.066.742**

De methode van toerekening wordt toegelicht op pagina 67 van de enkelvoudige jaarrekening.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
KOSTEN EIGEN ORGANISATIE			
Personeelskosten			
Salariskosten	3.465.743	3.591.000	3.097.346
Sociale lasten	584.755	617.700	539.470
Pensioenlasten	390.678	415.000	335.353
Reis- en verblijfskosten	26.160	112.000	22.009
Kosten inhuur	365.139	120.000	258.147
Kosten cursussen/opleidingen	81.803	81.000	69.036
Overige personeelskosten	205.396	50.000	114.657
Doorbelaste personeelskosten	-56.710	0	-20.016
	5.062.964	**4.986.700**	**4.416.002**
Huisvestingskosten			
Energiekosten	21.330	22.500	19.484
Verzekeringen/belastingen	12.785	12.000	12.257
Overige huisvestingskosten	23.483	42.500	26.587
	57.598	**77.000**	**58.328**
Kantoor- en algemene kosten			
ICT-kosten	288.188	326.500	250.418
Kantoorkosten	237.196	257.950	256.027
Overige algemene kosten	215.446	220.000	169.423
Kosten Raad van Toezicht	11.491	13.000	5.022
	752.321	**817.450**	**680.890**
Afschrijving en rente			
Afschrijving	194.899	188.000	180.522
Rente	0	0	0
	194.899	**188.000**	**180.522**
TOTAAL KOSTEN EIGEN ORGANISATIE	**6.067.783**	**6.069.151**	**5.335.742**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
KOSTENPERCENTAGE BEHEER & ADMINISTRATIE			
Kosten Beheer en administratie	748.900	704.745	792.950
Totale lasten	24.630.595	23.978.272	23.066.742
KOSTENPERCENTAGE BEHEER EN ADMINISTRATIE	**3,0%**	**2,9%**	**3,4%**

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Overige rente	-32.312	-6.000	-2.168
Dividend uit beleggingen	1.272	0	0
Gerealiseerd koersresultaat beleggingen	49	0	0
Ongerealiseerd koersresultaat beleggingen	57.168	0	0
BRUTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**26.177**	**-6.000**	**-2.168**
Kosten van beleggingen	-9.338	0	0
NETTO RESULTAAT RENTE EN BELEGGINGEN	**16.839**	**-6.000**	**-2.168**

Controle-verklaring van de on-afhankelijke accountant

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Liliane Fonds

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Liliane Fonds te ‘s-Hertogenbosch gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Liliane Fonds per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:
1. de enkelvoudige en geconsolideerde balans per 31 december 2021;
2. de enkelvoudige en geconsolideerde staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Liliane Fonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het (bestuurs)verslag (onderdeel voorwoord tot en met verslag bestuur en raad van toezicht).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het (bestuurs)verslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

dubois + co
REGISTERACCOUNTANTS

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.
Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 25 mei 2022

Dubois & Co. Registeraccountants
Origineel getekend door:
A.P. Buteijn RA en R.W.J. Bruinooge RA

SELMA, INDONESIË. FOTO: SASJA VAN VECHGEL

NOUROU DINE. FOTO: MAIKEL SAMUELS

SEMPETA, KENIA. FOTO: JOOST BASTMEIJER

ETHNY, GUATEMALA. FOTO: CHIARA BELTRAMINI

ICE, INDONESIË. FOTO: LEGHETVAST

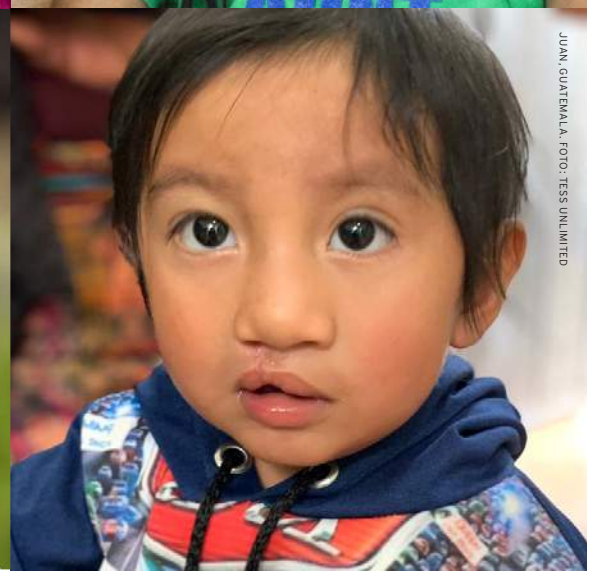

JUAN, GUATEMALA. FOTO: TESS UNLIMITED

JOHANA, GUATEMALA. FOTO: CHIARA BELTRAMINI

Als je oog hebt voor elkaar, overbrug je afstand en verschillen

Daar geloven wij in

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C013230
www.fsc.org

CBF Erkend Goed Doel

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Stichting Liliane Fonds | Havensingel 26 | 5211 TX 's-Hertogenbosch
Telefoon: +31 (0) 73 518 94 20 | Fax: +31 (0) 73 518 94 21 | E-mail: voorlichting@lilianefonds.nl
IBAN: NL08 RABO 0303 0800 00 | Websites: www.lilianefonds.nl | www.lilianefonds.org
Ontwerp: Oranje boven, 's-Hertogenbosch | Druk: Dekkers van Gerwen, 's-Hertogenbosch

www.lilianefonds.nl

FOTO'S COVER: JAN-JOSEPH STOK